

A „TÖRÖK SZULTÁN“-hoz

NŐI DIVAT ÉS KÉSZ RUHA-RAKTÁRBAN

Budapesten hatvani-utca, az újvilág-utcával szemben
Kész ruhák legújabb divat szerint a legolcsóbb áron kaphatók: és pedig 15 frt, 18 frt, 20 frt, és 25 frt-ért igen finom kelmékből.
fekete ternó-ruhák 20 frttól kezdve.

CZIM: A „Török szultán“-hoz. Budapest, hatvani-utca.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utca 4-dik szám) megjelent a minden könyvkereskedésben kapható:

A fölkelő nap országa.
Regényes utazás Japánban.
Írta
VÉRTESI ARNOLD.
Számos képpel.
Ára füzve 2 frt.

Egyházzertartási dolgozatok.
(AGENDA.)
Írta
FERENCZ JÓZSEF,
unitárius püspök.
Ára füzve 1 frt 70 kr.

Margitszigeti gyógyfürdő

Budapest főváros közvetlen közelében.

35° R. meleg artziás forrás — porcellán-, márvány-, kád- és közfürdők zuhanykiszolgálással — nagyszerű kert — 300 teljes könyvtárral berendezett szoba — társalgási terem — kül- és belföldi lapok — naponta zene.

Külföldi melek ellen a margitszigeti hévíz kedvező eredménytel használható:
Kőszén — az izületek, izmok, csontvárt, ideghüvely idült csuza. A csu, kőszén, erómi behatások typhus után fellépő hűdések — Zsábák. — A csontbántalmak, csontszét, izületi bajokat és külsértéseket követő elváltozások. — Fájdalmas hegek, merevség, hűdés. — Bőrbántalmak. — Vízelési nehézségek. — Mch- és hüvelybántalmak.

A hévíz belsőleg eredménnyel használható: idült gyomorhurutnál és alhasi pangásoknál. A szigetén van gyógyszerár; ellátva mindennemű ásványvízzel. Rendelő orvos: **dr. Verzár.** Bérleteknél úgy a fürdő, mint a menetjegyek együttes váltásánál árelengedés. A szigetén lakók a fürdő-használatnál és a menetjegyeknél előnyben részesülnek. A fővárossal óránkint kétszer közlekedés.

A nyári idény május 1-én megnyitattik.
A lakások megrendelése: a szigetén a felügyelőségi irodában.
(Utolsó posta: Ó-Buda.)

Ablak-függönyök

ajour-szövetekből melyek jól moshatók, a legújabb alapmintákkal, 1 kétszárnyas ablakra, frt 2,80, 3,20, 4.—, 4,50, 5.—.

Mousselin-függönyök

nagy választékban. 4451

Függönybojtok minden színben.

A legújabb a női gallérokban és kszélőkben, á 12, 15 és 25 kr. Női nyakravalókban gazdag választék.

UNGER F. W. FIA,
Deák Ferencz-utca 5. sz.
Alapítva 1835-ben.

Bollinger Ferencz, mérnök Bécsben.

hordható jégpinekek gyára, ajánlja elismert, legjobb szerkezetű és 4400. kíméletű

HÜTŐ-KESZÜLÉKEIT
szár, víz, te, vaj, nyers hús számára, étel-hűtőket háztartások számára, fagyaltó-pépecet, fagyalt-tartókat, teljes italmérő-berendezéseket, hab-csapokat a legújabb szerkezetben. Képes árjegyzékek megv. Meghírdetéseket: a gyári raktárban, Bécs, Wieden, Heumühlgasse, Nr. 2.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magy. irod. intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4) megjelent és kapható:

KÖSER ÉLCEK.

Adomák és fain gondolatok.

Összegejtő
KÓBI KOHN,
ügyvédbojtár és káplárjelölt.
Ára füzve 1 frt.

A Franklin-Társulat

magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4-ik szám) megjelentek és minden könyv-árúsnál kaphatók következő

KATHOLIKUS IMAKÖNYVEK.

ALBACH Sz. J. A hitát órái. Elmékedések Isten, erény és az öröké valóság felett. Fordította Toldy László, Esztergom főmegeyi áldor. (16-rét, 319 lap.) Bőrbé köve aranyvágással 2 frt. Francia bőrbé köve kapcsolással 3 frt.

GYÖRFFY Iván. Kis mennyel manna. Második kiad. (16-rét, 123 l.) Köve 25 kr.

GYÖRFFY Iván. Mennyel manna. Katholikus ima- és ének könyv tanuló ifjak és életes bek számára. 2-ik kiadás. (16-rét, 256 lap.) Köve 50 kr.

HUNGARI A. Isten temploma. Imakönyv minden rendű és állapotu keresztény katolikusk számára. Zsebkönyv. Egy acélmet szettel, (16-rét, 544 l.) bőrbé köve aranyvágással 3 frt.
Francia bőrbé köve kapcsolással 3 frt.
Kék v. vörös bársonyba köve, ezüst kerettel és kapcsolással 6 frt.

TÁRKÁNYI Béla. Új részaskert. Imádságos és énekes könyv katolikus keresztény hívek használatára. (VIII, 440 lap, 8-rét) szinezett cizmlappal és cizmeképpel.
Bőrbé köve aranyvágással 3 frt.
Francia bőrbé köve, kapcsolással 4 frt.
Ugyanaz zsebkönyv, (464 lap), bőrbé köve, aranyvágással 2 frt.
Francia bőrbé köve kapcsolással 3 frt.
Kék vagy vörös bársonyba köve, ezüst kerettel és kapcsolással 8 frt.

TÁRKÁNYI Béla. Nagybjéti kalauz. Krisztus kinszenvedésének és halálának negyvennapos megszentelésére a nagybjéti ájtossággal együtt. Négy acélmet szettel. (VIII, 412 l., kis 8-rét.) Bőrbé köve, aranyvágással 2 frt 20 kr.
Francia bőrbé köve kapcsolással 5 frt — kr.

TÁRKÁNYI Béla. Ártatlanok öröme. Katholikus imakönyvecke kis gyermekek számára. Sok képpel. (16-rét, 62 l.) K. 20 kr.

TÁRKÁNYI Béla. Vörösillag az üdv elnyerésére. Imakönyv a kath. nőnem használatára. Kis (6-rét, 452 lap.) Ót acélmet szettel, híres műrekek után a külföld legjeles művészei által metszve.
Bőrbé köve, aranyvágással 3 frt 50 kr.
Francia bőrbé köve kapcsolással 5 frt — kr.
Ugyanaz zsebkönyv, két acélmet szettel (394 l., 16-rét.)
Bőrbé köve, aranyvágással 2 frt — kr.
Francia bőrbé köve kapcsolással 3 frt — kr.
Kék v. vörös bársonyba köve 8 frt — kr.

TÁRKÁNYI Béla. Vörösangyal a mennyel korona elnyerésére. Kathol. imádságos és énekes könyv. Négy acélmet szettel. (8-rét, 480 l.) Bőrbé köve, aranyvágással 3 frt.
Ugyanaz: zsebkönyv, (32-rét, 544 lap.) Bőrbé köve aranyvágással 2 frt 50 kr.
Francia bőrbé köve, kapcsolással 4 frt.

TÁRKÁNYI Béla. A hajdonok örangyala. katolikus imakönyv. (272 lap, kis 8-rét.) Velinpapír 5 képpel. Francia bőrbé köve kapcsolással 5 frt — kr.
Kék v. vörös bársonyba köve, ezüst kerettel és kapcsolással 8 frt — kr.
Ugyanaz: zsebkönyv, 352 lap, 32-rét, Bőrbé köve aranyvágással 2 frt 50 kr.
Francia bőrbé köve kapcsolással 4 frt — kr.

TÁRKÁNYI Béla. Iqúság kalauz az örök életre. Katholikus imakönyv énekekkel és zoltárokkal. (16-rét, 312 lap.) Vászombba köve aranyvágással 80 kr.

Temesváry Mór

cipőgyára
Budapest, airár-utca 2. sz.

Hölgynyek:
Kogatta díltóan chagrin vagy oberlasing lakorral . . . 2.50
Eberlasing vagy bőr-zugcipő magasszárral dupla talppal és lak orral . . . 3.—
Fűzőpánka, oberlasing vagy bőrből szegett kettős talppal 2.70
Topánkák salomakizott Metze-er-lak-bőrből, rooco szálkál, legújabb divat. . . 3.50

Uraknak:
Bőr vagy szövet komótzcipők . . . 1.50
Topánkák finnyásos vagy lag-ria bőrből szegett és aróttól dupkálappal, igen erős . . . 3.3
Topánok legfinomabb chagrinból díszített lakórral és erős talppal . . . 3.50
Vadászörmékek vismentes kettős bagarú bőr- és háromsoros csavarral ellátott kettős talppal. 8.50
Chagrinok vagy vikasz bőr ostomák, rancos, finom diván, magas szárral . . . 8.00
Megrendelések utánvétel vagy az összeg bekioldása mellett a legjobban teljesítőnek. 357

Ki-erítő árjegyzékek megv.

Szebő és olcsóbb

mint bárhol!

2½ forint egy valódi hajfonat egészes hosszméberhajból, 80 centimeter hosszm tömött, betét nélkül, Szebők 3 frt, 3½ frt, 4 egész 5 frt-ig a legpompásabbak.

LÖWENBEIN J. első és legnagyobb hajfonat és chignon-gyárában. Budapest, Kismező-utca 30. sz. 1. emel. (a terézvárosi templom közelében).

Vidéki megrendelések pontos és lelkiismeretesen, utánvétel mellett, bekioldott hajminta szerint. 4193.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** együtt: egész évre . . . 12 frt fél évre . . . 6 *
Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG**: egész évre . . . 8 frt fél évre . . . 4 *
Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK**: egész évre . . . 6 frt fél évre . . . 3 *

16-dik szám. 1878. BUDAPEST, ÁPRILIS 21. XXV. évfolyam.

HECKENAST GUSZTÁV.

(1811—1878.)

LAPUNK közelebbi száma már sajtó alá volt adva, mikor a váratlanságában kétszeresen megdöböntő gyászír érkezett: hogy Heckenast Gusztáv Pózsonyban — hová néhány év előtt, az üzlettel visszavonulva, lakását áttette — megszünt élni. Akkor csak egy gyászkeretet, s néhány futó szót szentelhetünk a férfinak, ki nem csak lapunknak volt társalapítója, a már tizenegy évvel előbb elhunyt Pákh Alberttel, hanem annyi más, életrevaló s nagy virágzásra emelkedett vállalatnak is, s több mint harmincz éven át a magyar kiadók legtekintélyesebbike, irodalmunk felvirágoztatásában és terjesztésében a legkiválóbb szerepet vitte, s egyike volt azoknak, a kik e téren a legnagyobb érdemeket szerezték. Heckenast Gusztáv neve mivelődés-történetünknek legnevezeteseb korszakával van egybeforva, egy négy évtizedre terjedő korszak, mely alatt ő nemzetünk szellemi mozgalmainak egyik legnevezetesebb gyűjtő-pontja, s a mily fáradságtalan, ép oly szerencsés közvetítője vala.

akkor virágzó könyvkereskedésébe alkalmazta. Heckenastnak úgy, mint a Wigandoknak anyanyelve eredetileg a német volt, de az ébredő magyar politikai és irodalmi — a Széchenyi által inaugurált reformszellemtől áthatva, oly időben, mikor az akadémia épen alakult, a magyar hírlap-irodalom még csak szárnyait próbálgatta, a könyvpiac pedig majdnem egészen üres tér volt még: a Wigand czég a szabadabb eszmék terjesztésével ragadta meg a köz-

mivelődés zászlóját. Egyik nagy vállalata a „Közhasznú ismeretek tára“ (első magyar „Konversations-Lexikon“) tizenkét erős kötetben, az akkori igények színvonalán, a legjobb magyar írókat akarta egyesíteni maga körül s arról Wigandék nem tehetek, hogy a Széchenyi és Dezsewffy —, a Bajza és Döbrentey közötti irodalmi pártküzdelmek az összes legjobb erők egyesülésére bénítólag hatottak. Wigand Ottó könyvkereskedése, az akkor cenzurái és rendőrségi viszonyok

A harminczas évektől kezdve egész a hetvenesek elejéig alig volt nevezetesebb magyar író, a ki legalább egy értékesebb művével ne ő általa lett volna ismertebb s volt egy korszak, a mikor Heckenast Gusztáv kezében látszott lenni irodalmunk sorsa, a mennyiben annak anyagi oldalát tekintjük.

HECKENAST Gusztáv 1811-ben született Kassán, Felső-Magyarország legtekintélyesb, de akkor még sokkal kevésbbé magyar városában. Atyja Mihály ott tekintélyes evangélikus lelkész volt, ki azonban önálló vagyont nem adhatván fiának, azt kereskedői pályára szánta. Mind a mellett kijáratla vele Kassán az iskolákat, sőt Eperjesre is átküldötte kollegiumba tanulmányai folytatására. Értelmes, sőt tanult kereskedőt akart képezni belőle. Eperjesen kezdte meg kereskedői pályáját, de nemsokára Wigand Ottó, ki mostoha nővérét bírta nőül, látva az ifju szép tehetségét, Pestre hívta, s itteni, már

HECKENAST GUSZTÁV.

közt a szabad eszmék titkos terjesztésére — „irodalmi dugáru“-ra szorulván, a külföldről nagy mennyiségben hozatta és közvetítette az itt tiltott könyveket. A rendőrség azonban nyomára jött, s elfogatási parancsot adott ki Wigand ellen. Wigand értesülvén erről, akkor éjjel kiállított okmányokkal, az egész üzem tulajdonjogát Heckenstra ruházta át, s ő maga külföldre menekült és később Lipésében nyitott üzletet.

Heckenast kezében a könyvkereskedés még ismertebbé és népszerűbbé lett, az észszerű kezelés oly virágzásra emelte, melynek addig hazánkban hasonlómű üzem még nem örvendhetett.

Az 1838-ki nagy árvíz, mely épen az üzleti év bezártakor, a visszaküldésre elkészített csomagok nagy szállítmányában érte az üzletet, eláztatván majd az egész könyvkészletet, roppant kárt okozott Heckenastnak. Kárát enyhíteni a magyar irodalom is segédkezett nyújtott a derék könyvárusnak. B. Eötvös József, az akkori irodalom valamennyi jelese egyesült az „Árvizkönyv“ kiadására. Vörösmartyó és Fáy Andrásról kezdve, a fiatal irodalom jelesei valamennyi magyar szépirodalmi író nevével s műveivel találkozunk az előbb négy kötetre számított, utóbb még két kötettel megtöltött nagy vállalatban, melynek I. III és V. kötetében B. Eötvös Karthásija teljesen beszállt a s első megjelenésével roppant hatást tett. Külföldi könyvárústársai pedig azzal fejezték ki károsodott társuk iránti rokonszenvéket s bizalmukat, hogy számlái fizetését részben elhalasztották, részben egészen el is engedték.

1840-ben Heckenast társaságba lépett Landerer Lajossal a régi és nagyhirű Landerer-nyomda tulajdonosával, ki mellett ezentul ő vezette az üzleti részt, melynek lap- és könyvkiadás volt a legfontosabb része. Ők volt a nálunk első, valóban modernnek s európainak mondható nyomda, ők hozták be először ólomtetsző gépet, kolumbiánokat, matriczokat, garnitúrákat stb.

E nyomdában indult meg, 1841 elején a Kossuth Pesti Hirlapja s érte el a magyar hirlapirodalomban addig hallatlan előfizető-számot, őt, sőt hateret is. S e nyomdából, mely a hatvani utcában (a későbbi Horváth-házban) volt: került ki a szabadsajtó első terméke, 1848 márczius 15-kén: t. i. a híres tizenkét pont és Petőfi „Talpra magyar“-ja.

Heckenast már 1848 előtt nagy tevékenységet fejtett ki a nyomdászat és a könyv- s hirlap-kiadás terén. Mivel, európai szellem, csín és műizlés, józan számító üzletiség voltak vezérlői munkásságában. Kiadványai, melyek közül a szépirodalmi téren még az „Emlény“ és „Nemzeti Almanach“ című diszkidású zsebkönyveket, többnyire Barabás önjá és Mahlknecht vésője alól kikerült szép acél-metszésekkel, s a Frankenburg által alapított, majd Jókai és Petőfi által átvett „Eletképeket“ kell kiemelnünk, az irodalom és az izlés terjesztésének hatalmas eszközei voltak.

Tevékenysége azonban a forradalmat követő szomorú korszak, — az elnyomtatás és nemzeti visszahatás idejében érte el tetőpontját; s ez évek alatt oly mérveket öltött, hogy vele akkoriban senki sem

versenyzett, s azóta is senki felül nem multa.

Elég volt benne az üzletemberből arra, hogy megérezze: mit kíván a közönség s mi számíthat fogyasztásra; de viszont elég a műveltség, magasb izlésű s műszerető emberből is arra, hogy az irodalmi értéket, a közönség izlésétől függetlenül is, meg tudja becsülni. Ezért vállaltai, és pedig nagy terjedelmű s állandó életű vállaltai nagy része egyaránt szolgált a közönség időszerű- és az irodalom magasb érdekeinek. Hogy legmaradandóbb vállaltáról, a Pákh Alberttel együtt alapított Vasárnapi Ujságról és Politikai Ujdonságokról ne szóljunk — elég rámutatnunk arra a tényre, hogy a legnevezetesebb magyar íróknak részint kizárólagos, részint fő kiadója volt; Jósika regényeit, a régieket is, mindjárt „Abafitól“ kezdve, s a forradalom után amaz új folyamat, mely eleinte az „Eszter szerzője“ név alatt jelent meg, egész a legutolsóig, a be sem fejezett „Emlékiratokig“ — alig egy párnak kivételével, mind ő adta ki; ugy Jókainak is első, teljes és népszerű kiadását ő indította meg. Horváth Mihály nagy történeti műve, Tompának csaknem minden munkája, Arany költeményeinek első kiadásai, Eötvös Karthásija, Salamon történeti művei, s számtalan más jeles mű, az ő kiadásában jelent meg. Irodalmunk életében volt közel husz év olyan, mikor csaknem az egyedüli kiadó — Heckenast volt.

Nevezetesen népszerű és ismeretterjesztő vállaltai is: a „Vasárnapi könyvtár“, a „Magyar ember könyvtára“, „Falusi könyvtár“ stb. S ha ezek közé sorozzuk az „Ujabbkori ismeretek tára“ című hat (és egy pótlék) kötetes nagy vállalatot, és annak népszerű rövidletét, a tíz kötetes ismeretért, ha nem kicsinyeljük az óriási naptárirodalmat, mely évenként tíz-husz különböző alakban igyekezett a közönség minden rétegének és osztályának, sőt majd minden szaknak is az igényeit kielégíteni: úgy hisszük Heckenast működésének nem utolsó — s nem is legkevésbé hasznos oldalára mutatunk reá.

Még nagyobb fontosságú vállaltai volt a „Magyar klasszikusok“, melyet Kölcsey, Kisfaludy Károly és Sándor, Berzsenyi, Csokonay, Virág Benedek s mások műveinek gyűjteményes és maradandó értékű kiadásával indított meg s folytatott számos kötetekig. A lapirodalom körében pedig elég Arany János „Figyelő“-jét említeni, hogy Heckenast magasb irodalmi érzékét s becsülvényét kellő világításba helyezték.

Egyik kiváló tulajdona volt szellemének a művészet iránti nem közönséges érzék, kiművelt izlés s műszeret. Az európai hírvé vált zeneszerző Volkmann Róbert benne találta első pártfogóját, művei kiadóját — mikor a klasszikus zene — kevés kedvelőre számíthatott, s mind végig a meleg barátság fűzte őket össze. A festészet s általában a képzőművészet iránt is nagy hajlammal alapos műértelmet párosított; maga is csinosan festett, sőt mintázott is, s a művészek benne mindig barátokra, támogatóra, de alapos bírálóra is találtak. Általában nem hajlamai őt a rideg üzletembert valódi műszeretővé, s a hol kelle, Maecenassá is avaták.

1873-ben visszavonult az üzlettől. Egyetemutcai házat, nagy nyomdáját s

kiadó üzletét, egy épen e végre alakult részvénytársaságnak: a Franklinnak adta át, melynek vezetésében egyideig tettelegesen részt vett még, de azután állandóan Pozsonyba tette át lakását s Pilis-Maróthon, szép nyári lakában töltötte az év egy részét. Foglalkozás nélkül nem lehetvén el, kiadásai közül egy párt: Stifter Adalbert és Rosegger (a két jeles osztrák-német novella-író) műveit még magának tartotta fenn.

Egészséges, deli testalkata a vénüléssel dacolni látszott s fiatalságát, annyi munka és családi csapások közt is, csaknem az utolsóig megtartotta. Csak néhány hó előtt kezdett betegkedni. Szívujában szenvedett. Nem kizárta soká. E hó 10-kén váratlanul vetett véget munkás s érdemekben és sikerekben egyaránt gazdag életének.

A Vasárnapi Ujság egyike élete s működése élő emlékeinek. S mi azért meghatottan tesszük le sirjára a hála és elismerés koszoruját.

— a —

Kereszt alatt.

Itt sírta könyvét, a legdrágább
Könyvet hajdan a szent anya; —
S itt száradott fel, hogy leszállott
A sírra Isten angyala...
S azóta annyi szenvedő szív
Talál vigaszt és nyhent itt,
Leszállva rá, mint égi angyal
S bekötte szívsebét: a hit!

... Jer e kereszt alá, barátom!
Kinek sebedre nincsen ír;
Kifől az élet mindent elvett,
Kinek e föld: csak pusztá sír;
Ki mint az árnyék csak bolyongasz
Elébb s tovább reménytelenen;
Mint tört hajó vitorla nélkül,
A messze-partú tengeren...

Ha visszanezessz, — egy leégett
Erdő hátad mögött a mult;
Hol örömeid koszorúja
Nem elvirult, de porba hullt...
S a jövő órájás sziklatömbből
Emelkedik előbe fel;
Holott csak villámok tanyáznak
És örök felhő vesztegel...

Kelbel csalódás kinja tépi
Czél- s emberekben egyaránt...
Szívbe törve a tövis, mit
Armány és esel utadba hanyt.
S te fájdalomtól megkövülve
Állsz boldogságod romjain,
Mintegy Nióbe; ott feledve
Vonásidon a néma kin...

És önmagadtól kérdve kérded:
Miért van ez?... Mért nem lehet
Kéjben, gyönyörben átévezni,
E nagy folyót: az életet...
Miért az örvény, mért a zátony,
Hogy összetörjön, mint eserép,
Szívünk, a gyorsroptú vitorlás,
Mig a czélhoz: partjához ért?...
—

Jer a kereszthez!... ez megtejté
A nagy rejtélyt: az életet...
Nem ember az, — csak játszi lepke,
Ki nem küzdött, nem szenvedett!...
Intó jelül az életúton
Ott a kereszt, bármerre mégy!...
De diessugár ragyog felette:
... Vándor! csak küzdj — *előbb*, — *előbb!*

Illyés Bálint.

Pusztai találkozás.

Elbeszélés.
Írta Baksay Sándor.
(Folytatás.)

VI.

A kondoriak hazavitték papjukat még onnan a gyűlésről.

Ünnepélyben nem volt hiány. Három kocsi mentek, de jött eléjük harmincz. Uri fogatok, egyenruhás kocsisok rajzotak ki a kondori határszélig, hol az érkezőt Ámbár Lőrincz üdvözölte az egyház-közönség nevében. Kondor — mintha fejedelmet fogadott volna — kitárta minden gazdagságát az érkező előtt; gulyák, ménesek, juhnyájak oda voltak terelve mind az utszélre jobb és balkéz felől, hogy lássa a vendég, hogy Kondoron is élövel élnek.

Az új lakással nem igen volt mit dicsekedni, ezt még Ihárosi is elismerte. Bűnbánólag bevallotta, hogy itt minden a kezdetlegesség jeleit viseli: a szoba, mely padozatlan, de száraz; a benyiló, melyben kályha ugyan még nincs, de északra nyilván ablak, nyáron át kellemesen hűvös, — téli ablakok sincsenek, de a nagy szoba ablakai délnek nézvéen, felesleges is az ilyen fényűzés; azután a konyha, mely szép tágas, és biztos, mert a padlás-feljárás ugy szintén a kamrajtó is innen nyílik; végre az iskolaház, mely ötödfél öl hosszú és három öl széles lévén, igen alkalmas az isteni tisztelt tartására is. A padlás ugyan nincsen leszározva, de hiába! nem lehet mindent egyszerre; különben is távol állván minden épületektől, tűzveszélytől nincs mit tartani. Mindezen hiányosságát helyre hozza azonban az a három gipsz Varula, a kik a tűzfal három fülkéjében állanak őr, s a kik közül egyik Kazinczznak, másik Vörösmartynak, a harmadik Petőfinek mondja magát.

Ilyen szépen kimentvén alkotásának minden gyarlóságait, sietett az ifju lelkész kivinni a tornácra, honnét az egész gazdag sikságot áttekinthette. Ihárosi szerette a költészetet, és tudta könyvnélkül Petőfit, — be is mutatta tudományát, egész versszakokat alkalmazván a távol kék ködében emelkedő toronyra, a délibábos égre, a pusztá mélyén álló csárdára, — mintha csak összes ihletét azon a buczkán nyerte volna Petőfi, a hol ők állanak.

Azután meghordozta az udvarban és kertben. Azaz újra megmutatta neki a világ négy tájkéig terjedő sikságot, és rábizta, hogy ebből a sikságból mérjen ki már az épület körül két □ holdat belsőségnek. Az épület maga egy magas homokbuczkán állott, köröskörül meglehetősen hepehupás sikkal, mely — mint Ihárosi, mondá — planirozva és rigolirozva a legpompásabb gyümölcsössé alakítható, — tovább egy mély homokvölgy, melynek hossza és mélysége épen elegendő arra, hogy a parokhia kéménye kiállás; azontul egy még magasabb homokdomb — begyepesedve, melynek nevét is tudjuk már Csont Ábelről. Nyöszörgő-halom.

Tehát ezt a tért csak planirozni és rigolirozni kell, gondolta a Comte tanítványa, s azonnal kész a pompás gyümölcsös.

A felséges őszi almák, a mosolygó nancy baraczk, — a drága muskotály

körte, melynek egyik oldala olyan mint a hajnal, a másik meg mint a teli hold; a csufoló pongorádi cseresznye, a biborszilva, — a szőlő — altam maritans populum stb. stb., a melyeknek zsengeje mind Junda ujjai által szakaszatlik le — de érett megfontolás s közös megállapodás után, — mig Józsikának mind az öt ujjja bekötöztetik gyoles darabbal, hogy néjéte meg ne előzze.

Aztán a dinnye, a legkitünőbb sárga fajok; görögöt nem természet, mert azt ellopja a juhászág.

Mind ez az öröm pedig nagyon olcsó. Csak mintegy két hold területet kell planirozni és rigolirozni, és egy tizenkét öl hosszú, hat öl széles és három öl mély homokvölgyet betemetni, a mi nem is jár nehézséggel, mert épen a Nyöszörgő-halom tövében van, s a Nyöszörgő-halomtól felik, sőt széksége is, mert Dombay Máté mig rigoliroz és völgyet temet be, egy füst alatt egy csinos templomot is épít a Nyöszörgő-halomra (igaz, hogy csak egy toronynyal) — s azt körülülteti ákácokkal. Ni! mintha már is

szívna illatát
s szellője rá fuvallna!

Ott fognak ők sétálni Jundával az ákácok csendes alkonyában, előttük futkároz a Gyula gyerek, a ki nagy gonosz-tévé, mindig rikatja a szegény kis Lidikét meg a Ferit. Mars be gézengúz! Ez is így lesz, mihelyt a nagybácsi meghozza a gyűrű mását.

Mikor Ihárosi magára hagyta, az ifju lelkész visszatért szobáckájába, elővett egy baltát s azzal kezdte felfeszegetni málhácskát. Egyik ágyneművel, másik könyvekkel volt rakva. Szép rendesen kirakogtatott mindent, mintha az édes anyja bánt volna velük. A könyveket kinyitogatta, beléjük tekintett, mintha bucsut akarna venni Macaulay-tól, Mill Stuart-tól, Comte-tól és a többi essayktól, melyekkel ő neki vajmi kevés köze lesz ezután. Mély sóhajok között helyezte őket polcaikra — megannyi halottas fülkébe.

Egyszerre a rakogatás közben elmosolyodott; arca kiderült.

Mégis jobban van ez így? Ide kérve kértek, hiva hívtak, — s ha az állapot nem valami fényes is, de a bevonulás viczispáni volt. — Szeretnek, jót hisznek rólam, jót várnak tőlem, s nem hiába várnak.

— Jobban van ez így!

Azután hozzá tette.

— Ki tudja, ha Gódircz vagy Tarhalom jutott volna részemül, a jó gódircziai s tarhalmiak nem tudnák-e már eddig az egész előéletemet csakugy mint az Argyrus király históriáját? Hogy az oskolából kétszer kiesaptak, hogy sohasem voltam Edinburgban, hanem a két esztendő Olaszországban töltöttem mint besorozott bakkancsos, mivel az érettségen husz éves koromban zökkenem át; hogy a Miatyánkot életemért el nem tudnám mondani behunyt szemmel; hogy mind a két fülemre nagyot hallok; hogy a bort nagyon szeretem, a pálinkát még jobban; — hogy már két egyházmegyéből kizártak, és édes apám a tömlöczben halt meg; hogy tulajdonképen nem is végeztem az iskoláimat, hanem csak egy igranlomból bocsátottak a szent tisztre mint apátlan anyátlan árvát! — Mely mind-ezekre azt mondaná Gódircz és Tarhalom,

hogy ha csak fele igaz is... nem zörög a haraszt, ha szél nem fuj.

Nem, nem! hálásnak kell lennem Kondor iránt. Hálás leszek!

Asztalhoz ült, melyet Dávid bérlőtől kért, — tollat vett elő, s elkezdte készíteni beköszöntő predikációját.

A szentlecke választás nagy gondot igényelt, mert az ő beköszöntő innepe a kereszténység nagy innepe esetf. Husvét következett.

Szentgyörgynap előtt pár nappal aranyos szép hajnallal viradt a husvét a pusztá népére.

Mikor Dombay nyolcz óra tájban kilépett szobájából, s a szűk tornácraól áttekintette a rónát, már akkor a délibáb ölébe vett s lágyan ringatott minden tanját, minden bokorerdőt. A mennyboltozat a nyugalom boldog mosolyával borult az ünneplő földre, mintha fel akarna ölelni. A tő fénylő tükrén fekete madarak uszáknak kevély lassúsággal: az egyedüli lények, a kik életet mutatnak az élet napján. Mert minden más élet rejtőzik még benn a házakban, hogy összeszedje magát arra a percze, mikor az élet diadalmát kell énekelni.

A Nyöszörgő-halomon túl terül egy roppant erdő, — a familia erdeje. Nem egy fészekben kelt ez azokkal az alföldi ványult erdőkkel, melyekben több a meztelen buczka mint a sikár, és több a sikár mint a törpe nyárfa. Mintha a Somogyosság kellő közepéből emelték volna ide. Az erdő szélén a homok talajban még a kököresin — a nagypétek virága gyászol hamvas sötét levelelen lecsingő fejével, mintha a sirba készülné, de egy lépéssel odább az erdőben már husvétot innepelnek a lombok. Sasfészkes tölgyek változtatva óriási jegenyékké, a gémeik tanyájával, a sudaras fák között itt-ott vadgalambos vadkörtefák megannyi patyolatings leánykák, a kököresinok fülemüléikkel, a somfa sárga virágai, az orgona feslő bokrai, — a ki közéjük keveredik, feledi, hogy az alföldön van, — s azt hinné hogy ez a sok virág pünkösztől üdvözöl.

Benn az erdő mélyén balsamos levelű fiatal jegenyék környezte ligetben tizenkét férfi és asszony szorgalmatoskodik.

Templomot építenek, szent sátor. Már három nap óta ékesgetik; a fák sudarait kötözik össze, ágakat fonnak, vagdálnak, idomitanak, — füvet nyesnek, nyirnek, göröngyöt gereblyélnak, czölöpöket vernek, padokká erősítik; s mikor husvét szombatján végig néznek munkájukon, azt mondják rá: olyan szép mint egy templom.

Reggelre már a munkának csak az innei része marad, a mit még husvét reggelén is lehet, sőt illik végezni. — A liget hajójában már készen áll a füzgallyakból font mennyezet, ez alatt egy csinos karszék, a Mózes széke — egyszersmind kathedra; a kathedra előtt egy salon-asztalka. Ihárosi Dávid, ki az építést vezette, most két könyvet helyez az asztalra: egy zoltárt bársonyba kötve, melyet ő maga ajándékoz az új papnak, és egy öreg bibliát, arany szegélyű, maroquin kötéssel. A Csipkés Comáromi hírnéves bibliája, kétszáz éves mártír, mely számüzetett, mielőtt hazát nyert volna. Ez is az új lelkésznek van ajánlva Pát-

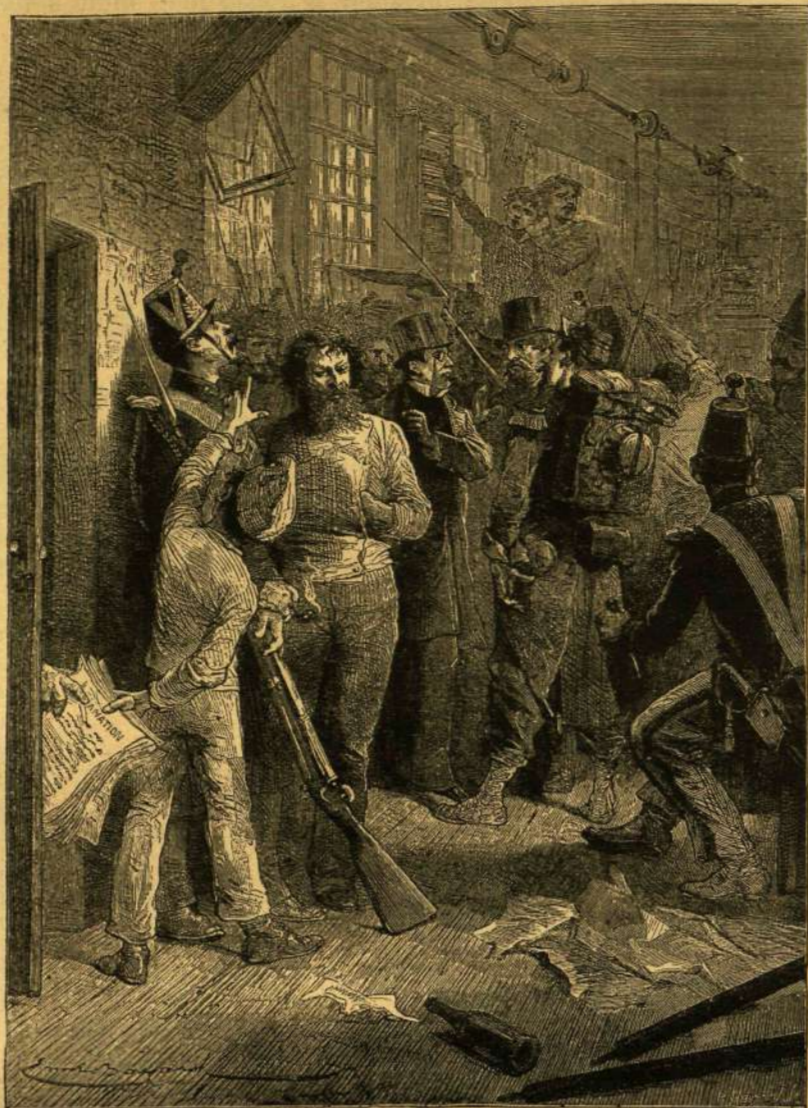
róiné nagyszony által. Ez volt a legdrágább, a mivel birt.

A liget közepén drága faragványos tölgy-butor foglalja el a legméltóbb helyet; Párisban tanulta a rajzot, a ki ezt az Ur asztalát Talpárdi Nagysága rendeletére készítette; az a nehéz selyem bibor-bárony asztalterítő, közepén az arany sugaras nappal, sarkain aranyfonálból himzett kelyhekkel, s a négy szélein az Ur beszédelével, a nagyságos asszony keze munkája, ezt is Ihárosi teriti felgyöngéd vigyázattal, elhelyezvén elébb a szent kenyeret, melyet Ámbár Dina süttött anyja felügyelete alatt, — első sütése, de remekelt vele, — s melyet maga Ihárosi szeldelt fel azzal az ezüstnyelű késsel, melyet Dámán atyafi ajándékozott az ekkleziának; továbbá az arannyal futtatott ezüst tányért — Mecsekiné ajándékát, — és a két karsu ezüst kelyhet, melyeknek egyike Ámbár Lőrincznének, másika annak az öreg Minekának a nevét örökíti meg, a ki multkor oly hatalmas dacz-beszédet mondott a preczeptor zabfizetése ellen.

Mind erről Dombay nem tud semmit. Ő porcellántányérokra és cinz vagy cserép kelyhekre álmodik, s ha meglátja e kincseket, elrémül bele, hogy hol fogja ő ezeket őrizni; hiszen az egész háza nem ér annyit, mint e klenódiumok fele.

Most Ihárosi zászlót huzat fel egy fasudárhoz erősített fenyő-ficzkóra. Ez helyettesíti a harangot s azt jelenti, hogy kilencz óra van. Kezdődik az isteni tisztelőt.

A fogatok a zászló lobogására megindulnak a tanyákból, kerekeik sebes forgással metszik a homokot, az erdő szélén megállapodnak, s leszállanak belőlök a gazdag

Egy nyomda elfoglalása. — Rendőrök és katonaság foglalta el a nyomdát. A munkások elég ügyesek és vakmerők voltak a kiáltványokat kézi sajtón mégis kinyomtatni, s mellényök alá rejtve hordták szét.

EGY BÜN TÖRTÉNETE.

selyemruhás hölgyek, és a rövid vagy hosszú attillás pusztaí urak; délcegg alak mind, s most még délcegebbek, még kényesebbek, annak érzetében, hogy nem kell nekik Füzvára menni innepelni, mert imé itt a saját földjükön szól hozzájuk az Örökkévaló. Áldott legyen, a ki felkereste őket.

A középbirtoku gazdák, — festett könnyű szekereikre felrakva az egész háznépet a legkisebb apróságig, hogy megemlegessék azt a napot, amikor a kondori pusztában először zendült meg a kiáltónak szava.

Becsületes majorosok, tisztos hosszú subával palástolva a kék mándlit, mert nálunk a suba a diszköntös, az a szép méltóságos bő tiszta suba minden him és sujtás nélkül; éltebb juhásznék és kertésznék bő selyem köténnyel, s keszkenőben örzött zsolttárral, figyelmesen vigyázva előttük menő hajadonokra, hogy tisztessen és szemérmesen lépkedjenek.

Elfoglalják az urasztalától illő távolban elhelyezett padokat, és a lombpáholyokban rejülő ülőhelyeket. Első padban Csont Ábel a főgondnok, és Talpárdi mint főtisztviselő, — utánuk a többiek. Külön a férfiak, külön a nők. — —

— — — Fák, füvek és virágok Ujulnak örömben.

Most belép a lelkész. Dávid ur vezeti s illedelmes főhajtással kimutatja neki a számára kijelölt helyet.

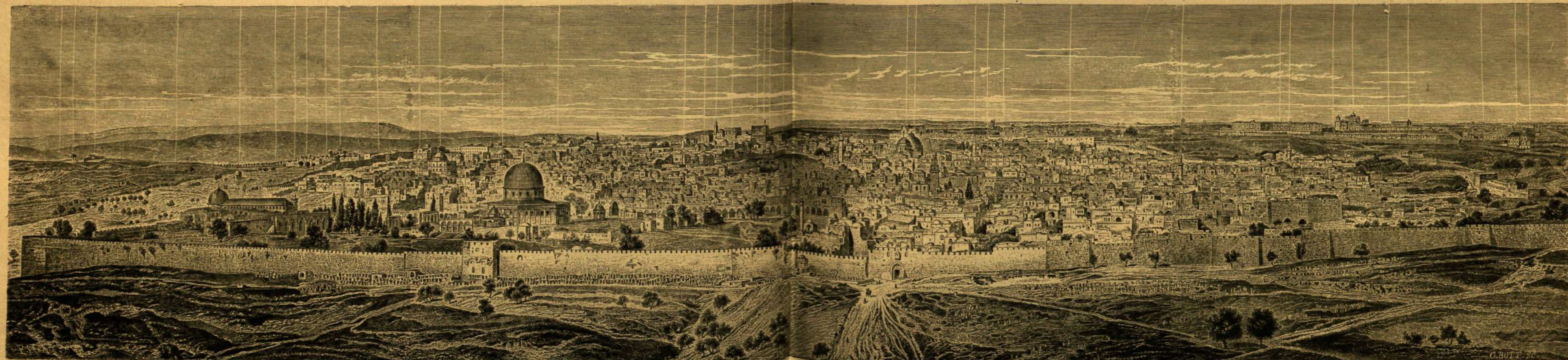
Dombay áttekintette a gyülekezetet s mélyen megindult. Talán az jutott eszébe, hogy más lelkészeket ilyen alkalmakkor, — székfoglaláskor, primitiákon — a szülők, testvérek, rokonok egész serege kíséri be, — tisztársak körülállják, vállaira tett

A képviselők a Mazasban. — A katonák rohögve fogadják a letartóztatott képviselőket, Thierst pedig körülfogják és farkaszemet néznek vele.

EGY BÜN TÖRTÉNETE.

- A rosa tanács hegye
- Judás fia
- Hinnóm völgye
- Bethlehemi út
- Péter sírsírnak helye
- Nebi Dáúd külváros
- Sion hegye
- Szemétkapu
- Moghreb minaret
- Zsionok szállókja
- Rothschild kórház
- Dávid mecsete
- Sion-kapu
- Szegények iskolája
- Zsinagógák
- Órmény templom
- Anglikán templom
- Angol kegy-iskola
- Rosch-minaret
- Német kórház
- Dávid tanya
- Jaffa kapu
- Muristan-tér
- Már-Hanna görög templom
- Fellegvár
- Görög zárda
- Szt. sár temploma
- Latin patriarkhátus
- Kankab minarete
- Német konzulátus
- János-rendi kórház és német iskola
- Szt. Szalvador latin zárda
- Hama minarete
- Orosz telep
- Damaskusi kapu
- Kórház
- Mitavie minarete
- Konzulátus
- Templom
- Zarandok lakások
- Thalita-khumi kórház
- Herodes kapuja
- Arab protest. templom
- Német gyermek-kórház

El Aksa mecset Mózim sírok Arany-kapu Ómar mecsete (Sziklatemplom) Sirok Bégi seraj Kaszárnya (Antonia vára) A kath. Sion-apácák új zárdaMózim sírok A Mária-Magdolna templom romjai Kidron vagy Josaphat-völgy

JERUZSÁLEM, AZ OLAJFA HEGYÉRŐL TEKINTVE.

kezekkel megáldják Isten nevében — ; ő neki nincs itt senkije, senkije. — Még csak egy lelkesítárs sem, sem öreg, sem ifjú, a ki őt ajánlaná a gyülekezetnek. — Nem tesz semmit. Felemeli fejét, széttekint a sokaságon, szívében megáldja őket és azt mondja magában: „Imé ezek az én atyámfiai.”

Azután megzendül az erdő a „Nincs már szívem félelmére” diadalmas hangjaitól. Megreszketnek a lombok, köny csillan a szemekben, a csengő női ajkakkal összehangzik a férfi torok éreze; Ámbár Lőrincz méltóságos basszusza palástolhatja Csont Ábel iskolázatlan olvadozásait; Mecseki kellemes discantójának Ihárosi kontráz, Talpárdi nagysága ajkai mozognak s egy cseppet sem rösteli, hogy háta mögött a juhásza ugyanazon új eget reméli az újra megnyitott szemekkel, a melyeket ő. Kételkedés, hitelenség mind kívül maradt az erdő árkaiban. Férfiak, kik a század első negyedében az anyatejjel, a levegővel, a könyvekből, a katedrákból szívták a Voltaire tanait, — itt hisznek remélnek.

Hogy ne hinne az ember, mikor század magával énekl:

Nincs már szívem félelmére
Nézni sírom fenekére
Mert látom Jézus példájából . . .

Foly a köny az orezákon: miképpen hinnének?

Dombay az éneklés alatt megtekintette az elébe helyezett könyveket, a Pátróiné ajánlkozta bibliát felnyitotta, és abból vette fel a leczkét: Ezékiel XXXVII. 1—5.

„Lón én rajtam az urnak keze, és vón „engemet lélekben a Jehova, és helyhez- „tete a völgynek közepette, mely tele vala „csontokkal, melyek igen megszáradtak „valának,

„és monda énnékem: Embernek fia!
„vajon élnek-e ezek a tetemek? és mon- „dék: Uram Isten, te tudod!

„és monda énnékem: profétáj a tete- „mek felől, és mondjad ő nékik: ti meg- „száradt tetemek, halljátok meg a Jeho- „vának beszédét!

„ezt mondja az ur ezeknek a tetemek- „nek: Imé én hozok tibéletek lelket és „éltek.”

Akkor betette a könyvet és szólan

kezdt. Mit beszélt? azt kivonatlag sem közölhetjük. Olvasóink között lehetnek papi férfiak is, kiknek az öregebbjei kemény bírálat alá találnak venni a kezdő pap első beszédét, s ezáltal meggyöngyözték azt a hitet, melyet a közönségre tett. De lehetetlen be nem látniok minden akadékoskodás mellett is, hogy a leczke ügyesen volt választva a kettős alkalomra. A boldog feltámadás reményét erősíteni a tudomány kétkedéseivel szemben; az anyag, — a megszáradott csontok tehetetlenségét, semmivoltát a lélek hatalmával vetvén egybe, kimutatni, hogy az anyag halál, a lélek élet. S végre gyöngéd művészettel a kondori közönség addigi állapotára, s mostani átalakulására alkalmazni a szent leczke utolsó szavait: „Imé én hozok ti belétek lelket és éltek”: körülbelől ez volt elmékedésének vázlata.

A tanultabb urakat kellemesen lepte meg az ifjú szónok tapintatos elocutiója. Azt hitték róla, hogy pusztai közönség előtt levén beszélendő, egészen az együgyű elmékhez fogja alkalmazni tanítását,

hogy majd pattog, hatalmaskodik, vagy rikat és érezleg: s imé megbeszéli őket s úgy szól hozzájuk, mint a kikkől felteszi, hogy bírják követni és felbecsülni az ő lelke röpülését. Ihárosi a megragadóbb helyeken felemelt fővel hordozta végig tekintetét a gyülekezetben, majd ismét Mecsekre szegezte kihívó büszkeséggel. Ilyen papod legyen Mecseki!

A predikáció után a szent asztalhoz járultak a hívek.

Legelőször lépett ki Csont Ábel, a főgondnok. — A csont-embert is megszállta ama lélek, mely a szent leczkében volt említve. Keze reszketett, rángatózott, mikor a sákramentoni kenyeret fogadta, mig torzonborz szakálán aláperdült a köny. Husz éve már mióta haragban van a papokkal és e miatt templomot nem is látthatott belőlről. Most imé az isten neki is mutat helyet, a hol letehetette fáradt lelke minden terhét.

Utána Talpárdi, Ámbár Lőrincz, Mecseki, Ihárosi, Dámán, és még egynehányan az előbbkelő nemes urak, talpig magyar diszkéntömben, mentésen, kardosan; azután a középrend, végre a szegénység, egész Lőcs Jónásig és Keszemes Lukácsig, lelki töredelemmel, igaz hálával valamennyi.

Míg a lelkész a körben sorra vitte a szent jegyeket, az asszonyok ajkain alázatos dallamban zendült a bünbocsánatot váró remény:

„Mert nem azért vettek fel testünket,
Hogy megijétj bününkert bennünket . . .”

Mennyi bátorító van abban, mikor az ember ezt mondhatja Istenének!

Dombay mondhatatlan részvétellel szemlélte ez alakokat. A sok daczos, kevély, féltelen jellem, a kik vagyunk többé-kevésbé mindnyáján, itt meghajol egyetlen érzelem elborító sulya alatt mind. — Míg a kenyeret és bort osztotta, mindegyikhez intézett egy-egy emlékeztető szót Isten beszédéből, s mindegyiknek fejére küldött egy igaz áldást szívéből. Légy megáldva, légy megszentelve.

A női közönség már nem képezett olyan szép rendes kört, mint a férfiak. Egy az, hogy az asszony, ha még oly igen meg van is hatva a töredelem és alázat lelkétől, sohasem feleli méltóságát, s biztosítani igyekszik mind magának, mind köntösnének a megillető tét; más meg az, hogy a nők legalább is két annyian voltak mint a férfiak.

Ezért kettős, sőt hármas kört kelle alkotniok egymás mögött, mely miatt egy kis tolongás és rendtelenség támadt. Nem nézték, hogy ki a Mecsekiné, ki Ámbárné hogy előre bocsátanak; mindegyiknek volt igénye az elsőbbséghez koránál, vagyónál vagy nemzetségénél fogva. — Így a szerényebbek vagy bátorlatnabbak második vagy harmadik gyűrűben maradtak. Csak Pátróiné és Talpárdiné asszonyok elsősege nem vonatott kétségbe.

A lelkész türelmelm várta végig a sorakozást, akkor elkezdte osztani a szent-ségeket az első körben álló hölgyeknek, azután sort fogott a második gyűrűn, majd a harmadikon; — az első sorban állók vállain keresztül adogatván át. Néhol csak a kezét, — néhol csak a három ujját látva, a mely reszketve nyult a kenyér után.

Mintán a kelyheket is ekként sorban osztotta volna, visszatért a szent-aszta-

hoz; meghajtotta fejét, imára kulcsolta kezét; — maga volt áldozandó.

A lelkész utolsó az áldozók között. Az ének elhallgatott, a gyülekezet felállott. Dombay kezébe vette a szent-kenyeret s megtörni készült.

E közben a mozgékony Ihárosi, kinek figyelme mindenre kiterjedt, észrevette, hogy a harmadik gyűrűben állt hölgyek közül egy, — egy fiatal leányka kikerülte a lelkész figyelmét. Szemérmesen megvonult az előtte állók mögött, — nyujtotta is kezecskéjét, de a lelkész nem vette észre. Így nem részesülvén a kenyérben, elpirulva hátra-lépett, hogy a kehelyosztásnál rendet ne zavarjon. Csak tanuja volt, de nem részese a sákramentomnak.

Mikor a nők a körből oszlani kezdtek, Ihárosi meggondolatlan tulbuzgóságából odalépett a leánykához, kézenfogta, hogy az urasztalához vezesse.

A leány zavarba jött, még jobban elpirult; vonakodott, de ellenállni nem mert, öntudatlanul engedte magát vezetetteti a szent asztalhoz.

Ihárosi halkán tudatta a lelkészszel a jelenet okát.

Dombay a leánykára tekintett és megdöbbsent. Ez az ő kezeskölő tanítványa volt, a szöke sarju leányka. *Ámbár Dina*. — Ott állt, mint az elítélt bírja előtt. Összeroskadóban a ránehezülő tekintetek sulya alatt.

A lelkész egy másodpercig tévovázva nézett a leányra, azután kettétörte a kezében volt szent kenyeret és felét a leány-nak nyujtotta.

„A te ifjuságodnak legyen vezére a te Istened!”

Akkor rázendült az ének:

„Az ur énnékem őrizd pásztorom
Azért semiben meg nem fogatkozom . . .”

Lábán János kezdte rá. Ő tudta, hogy ezt szokás akkor énekelni, mikor az egyházi szolgák áldoznak.

Igy innepelte meg a nemes-kondori gyülekezet első husvétját.

Igy lón a pusztába bujdosott ifjunak első találkozás a kezeskölő leánykával.

(Folyt. követek.)

„Egy bün története.”

Hugo Viktor könyvből.

IX. Mi történt az Elysée magántermeiben.

Mialatt mi, a decz. 3-dika és 4-dike közti éjen át, kimerülten, a fenyegető veszély dacára, a becsületes emberek álmát aludtuk, azalatt az Elyséeben senki sem hunyta le szemét.

Yvan orvos a reggeli órákban találkozott Conneau orvossal. Yvan baloldali, Conneau az Elyséeben volt híve. Yvan Conneau által értesült a mult éj lefolyásáról az Elyséeben, és e részleteket tudomásunkra juttatta. Említsünk meg itt egy erre vonatkozó érdekes részletet.

Tulsiogori rendeletet hoztak, és szándékukban állott azt kifüggeszteni. Nem volt kevesebbről benne a szó, mint hogy mindenki vesse alá magát az államesínynek. Saint-Arnaudnak, mint hadügyminiszternek kellett ellenjegyezni e rendeletet és ennek következtében ő fogalmazta azt. Épen az utolsó pontot fogalmazta, mely így hangzott: — Mindazok, kik torlaszkó építésénél, a volt képviselők kiáltványainak kiragasztásánál, vagy azok olvasásánál tetten kaptanak. Itt Saint-Arnaud tolla megakadt; Morny azonban vállat vont, kiragadta kezéből a tollat, és saját-kezüleg fejezte be a mondatot a szóval: — *agyonlővötnék*. Más oly határozatokat is hoztak, melyek nem jutottak köztudomásra.

— És Maupas még mindig fél, mondá Morny, mi felett Bonaparte még jobban nevetett.

Morny, miután jelentését bevégezte, távozott. Bonaparte Lajos pedig a szomszédterembe lépett, hol egy nő várakozott reá. Ugy látszik, hogy valaki számára kegyelmet kért, mert Conneau a következő jellemző szavakat hallotta:

— Asszonyom, én nem gátolom önt szerelmében, ön se gátoljon engem gyűlöletben.

Máshonnan is kaptunk értesítéseket, — folytatja Hugo Viktor — melyek egy része a sajtóra vonatkozott. Másodikán reggele óta a sajtókatonai brutalitással nyomták el. Serrière, e bátor nyomdász, beszélte el, hogy mi történt a „La Presse” szerkesztőségében. Az ő nyomdájából került ki ugyanis a „La Presse” és a „L'Avènement du Peuple” című lap, mely utóbbi a bíróság elnyomott „L'Événement” című lapot helyettesítette. December másodikán reggeli 7 órakor, Pape hadnagy vezetése alatt, kit azóta ezen hadi tényreért érdemrenddel jutalmaztak, huszonnyolcz köztársasági gárdához tartozó katoná rohanta meg a nyomdát. A hadnagy Serrièrenek *Nusse* aláírásával írott tilalmat kézbesített, mely szerint mit sem volt szabad e perczőt kezdve nyomtatni. A katonákat rendőrbiztos is kísérté, ki a maga részéről a „köztársaság elnökének rendeletét” közölte vele, mely szerint a „L'Avènement du Peuple” további megjelenése betiltatik; a gépek mellé öröket állítottak. A munkások ellenszégültek, s egyikök azt mondá a katonáknak: „Mi önk jelenléte dacára is folytatni fogjuk munkánkat.” Erre azután két őrmester és négy altiszt vezetése mellett a munczipális gárda 40 embere, és egy kapitány vezénylete alatt, a dobossal élükön, egy század katonaság foglalta el a nyomdát. Az időközben elősiető Girardin, méltatlankodva és oly hévvel tiltakozott, hogy az altisztek egyike így szolt hozzá: „Szeretném, ha ilyen ezredesem volna.” Girardin fellépése bátorságot öntött a munkásokba, kik elég ügyesek és vakmerők voltak a csendőrök jelenléte dacára Girardin kiáltványait készsajtón kinyomatni; a mi kiáltványainkról pedig kefele-nyomatokat készítettek. Az ily módon készült nyomtatványokat nedvesen, kis csomagokban mellényök alá rejtve hordták szét.

A katonák szerencsére részegek voltak, és a szedők munkára használták fel jó kedvüket. A munczipális gárda katonái nevetgéltek, káromkodtak, élceltek, pezsgőt és kávé ittak. — „Most mi helyettesítjük a képviselőket, mert mi kapjuk a 26 frankot,” mondá egyikök. Páris összes sajtói ily módon lettek katonailag megszállva. Az államesíny még az őt támogató lapoknál sem tett kivételt. A „Moniteur parisien” helyiségeiben a rendőrök agyonlövésselel fenyegettek mindenkit, ki az ajtóhoz merészelt közeledni. A „Patrie” igazgatójának, Delamare urnak 40 munczipális gárdistát küldtek nyakára; rettenetes aggodott, hogy sajtóit összetörök. — „Hiszen én önökkel tartok!” jegyzé meg egyiknek közülök. — „Bánom is én!” válaszolt emez. Harmadikáról negyedikére éjjel, három órakor az összes nyomdákban eltávozott a katonaság. A kapitány azt mondá Serrièrenek, hogy rendeletet kaptak, miszerint laktanyáikban összpontosuljanak. Serrière ezt azon megjegyzéssel tudatta velünk, hogy, ugy látszik, készülöben van valami.

A gyermekgyógyeznek javítóháza Angliában.

Midőn a liverpooli börtönökét meglátogattam — írja egy angol író közelebb megjelent, társadalompolitikai könyvében — a foglyok között egész csomó gyerek került szemem elé. Egy jó képű fiú nagyon megtetszett, magamhoz intém, s elmondatam neki, hogy New-Yorkban egy oly intézetet állítottak, mely az elhagyott és elzüllett fiatal gyerekeket megjavítását tűzte ki nemes feladatul.

Oh bárcsak odakerülhetnék, ha innét kiszabadulok — sohajtott föl a kis fiú önkéntelen. Ugy szeretnék bejutni valami olyan házba, hol ismét becsületes életet kezdhetek.

Ez negyven évvel ezelőt történt. Igaz az időtájt már Angliában is volt egy nagyobb-szerű javító intézet fiatal bünösök számára: de ez kissé félre esett Wight szigetén, s távolról sem rendelkezett elegendő helyiséggel, s

épen nem akadályozhatta meg, hogy e szerencsétlen teremtesek tulnyomó része a kiállott bün-tetés után, lelkiismeretlen orgazdák, latrok és ezinkosok keze közé ne kerüljön ismét. Hogy a vérlázító állapot most már teljesen megszűnt, az első sorban egy nőnek, *Miss Carpenternek* érdeme. A britt sziget ez aranyéztési és vasakaratú nője, szóval és tettel megindította azt a nagyszabású agítációt, mely 1854-ben keresztül vitt egy parlament végzést, mely szerint a fiatal és felnőtt bünösök közt különböző eljárás és bánásmód alkalmazandó, s egyuttal megengedtetett magánosoknak de állami fölügyelet alatt oly javító házakat állítani, melyeknek a két heti börtön-fogságra ítél bünösöket a törvényeszek átadni kötelesek, s az állam érték egy hétre fejenként öt shilling, azaz 2 frt 50 kr rabtartási költséget fizet.

Miss Carpenter e parlamenti végzés után, jöllehet maga is igen szerény vagyommal rendelkezett, hozzálátott, hogy szülővárosában Bristolban mielebb létrehozson ily javító intézetet. És fáradságát csakhamar eredmény koronázta, s e sorokban megismertetjük olvasóinkkal e mintaszertűn berendezett „reformatory”-t.

A ki szereti a hegyes-völgyes sétatát, az menjen a régi jó Bristolba. Ha a város magasabb fekvő részén az ő negyed szűk utcáiból a kis Clifton külvárosba megyünk, a legdiszesebb utcák egyikében, az avoni mély völgyet festőlég átívelő lánczid tőszomszédóságában, egy izléses, de kissé ó divatu ház, az ugynevezett „Red Lodge” emelkedik magasba. Ez épület, melyet 1854-ben lord Byron, a nagy költő özvegye, Miss Carpenter vállalta számára megvásárolt, még ugyanazon év derekán átalakították és berendeztetett javító fogházá fiatal leánybünösöknek. (Girls' Reformatory School.)

Ez épületnek különben története is van. Dűsgazdag bristol patricius építette századok előtt, s Erzsébet királynét is szerencsés volt falai közt vendégheltni és pedig azon nemes izlésű és művészi faragványokkal ékített teremben, melyben ma az intézet foglyeinek számára az isteni tisztelt tartatik. Az iskolai helyiségek földszint vannak. Látogatásunkor a növendékek nagy része a földalványok elkészítésével foglalkozott, miközben a jelen volt két tanítónő az egyes kérdésekre fölvilágosítólag felelt. Az iskolatermek is mind tágasak és világosak, ugyszintén a többi helyiségek és a közös hálószobák is. A kert és játszóhely genialis számításal van beosztva.

Hogy az ily javító ház roppant horderejét és áldásos hatását megérthessük és a maga valóságában méltányolhassuk, mindenek előtt azon erkölcsi züllöttséget kell szemügyre vennünk, melylyel a fiatal gyerekek ez intézetbe lépnek. Testileg, erkölcsileg és lelkileg elárvulva csak lassanként és fokozatosan emelhetők ki a süllyedésgöly, melybe őket a könyörtelen végzet és latorkezek juttatták. Idő kell hozzá, míg megszoknak kessél és villával enni, s az intézet egyszerű, de tápláló és egészséges kosztjával megbarátkoznak. Pikant ételeket és izgató italokat áhítanak, melyhez azelőtt ily ivgy ott hozzájutottak, s melynek emléke felelteti velük a nélkülözés napjait, midőn száraz kenyérhajjat is egész mohósággal fölfaltak volna. Beteges külsejűk hirdeti a nyomorúságot, mely testileg, erkölcsileg fojtogatta őket, s beléjük oltá azt a kóranyagot, melyet magukkal hoznak az intézetbe, s melynek közölök nem egy kora áldozatul esik. A növendékek egészségi állapota különben átlagosan véve elég jónak mondható, ragályos lázak, nyavalyák nem fordulnak elő. Ez örvendetes eredmény nagy részben az angol pedagógia sajátos előnyeinek érdeme. Megtörtént nem egyszer, hogy az intézetből haza került leányokat meg sem ismerték a rokonok, annyira megváltoztak a reformatoryban.

Mit szóljunk e lánykák iskolai ismereteiről, melylyel ez intézetbe kerülnek. A statisztikai adatok e tekintetben megdöbbsentő képet nyújtanak. Így például 1865-ben 25 fölött leány közül nyolcz egyáltalában semmi ismerettel sem bírt, tíz tudott némileg betűzni, és három az iráshoz is sejtített egy keveset. Jöllehet Angliában már évtizedek óta vannak népiszkolák, melyekben a szegények ingyenes elemi oktatásban részesülnek, mégis — a kényszeriskolalátogatás nem lévén behozva — a nép legalsó rétege nem küldi gyermekeit iskolába és épen ezért igen nagy jutalékok állít évenként a bünösök sorozatába. A főnőgő körülményeknél fogva e javító intézetben az oktatás csak olvasás, írás, szám- és vallástanra szo-

ritkozhatik. A vallásoktatásban ki van zárva minden felekezetiesség, sőt miss Carpenter, mint az intézet vezetője úgy intézkedett, hogy a növendékek más felekezeti templomba járnak, mint ő, mert ez a templom fekszik legközelebb. A türelmesség e jele kétszeresen kellemesen lepi meg az embert, azon szigorúan vallásos szellem mellett, mely különben az egész intézetet átlenge.

Nem kevésbé fontos, mint az oktatás, körüli teendők tanítása. Ennélfogva a házi szabályok szerint a növendékek minden délután három órát varrnak, a nap többi részében pedig kötnék. A mint koruk engedi, hozzá kell látniok a nehezebb házi teendőkhez is, mosnak, sikkálnak, takarítanak s a t. A mosás, varrás igen szép jövedelmet hajt évenként az intézet konyhájára. A főnyereség e munkásságból mégis a növendékeké, mert izmaik megacélosodnak, s lassankint megszerzi tagjaiknak azt az ügyességet, mely a munkát élvezetessé s őket képessé teszi arra, hogy utóbb becsületes módon kereshetnek meg kenyérüket.

Midőn az intézetből kilépnek, rendszeren szolgálatba állnak, s két tized alatt az intézetből kikérült növendékek oly jó eselédnek bizonyultak, hogy már keresett „szikké“ váltak. Ez kétségkívül egyrészt annak jele, hogy mindabban ügyesek, gyakorlottak, mit egy jóra való eselédnek tudni kell, másrészt erkölcsi tekintetben is példás magaviseletűek. Menynyi erélyvel párosult jóakarataknak, emberismeretnek, s gazdag tapasztalatnak kellett ott közreműködni, míg a fiatal korban elzúllott kedélyekben a jó és nemes is megfogamzott s oly szép eredménynyé bokrosult.

Miss Carpenter általános alaptörvényeket állapított meg, melyek eljárásánál zsinórmértékül szolgáltak. Ez alaptörvények sorában jellemzők azon utasítások, miként kell a fiatal fegyvercsék bünyös szenvedélyeit nyugodt és megmondott eljárással, makacs és megátalkodott természetüket erélyes, de bizalmat költő ellenőrzéssel nem megtörni, hanem fogékonyá tenni a jóra, s gyanakodó alattomoskodásukat szelidséggel és jóakarattal, például és tanítással lassankint eloszlatni. Specialis házi szabály, hogy a tanítóknak kerülni kell minden oly ezélszt, mely a növendékek előbbi életére vonatkozik, mert a ki ez intézetbe lép, annál egy új élet alapja rakatik le. De különösen a növendékeknek maguk között szóba hozni azelőtt elkövetett csinyjeiket, botlásaikat vagy bűneiket. A mi a leánykák viszonyát illeti a külvilághoz, s nevezetesen szüleikhez, rokonaik-

hoz, kiknek erkölcsi romlottságában rejlik az ide kerültek romlottsága is, e tekintetben a fegyverlen rendkívül szigorú. Mint a nevelőintézetekben általában szokásos, itt is érvényesítették az, hogy a növendékek maguk között és tanítóikkal bizalmas hangot használjanak, és szigorú ügyelet van arra nézve, hogy az újon érkezettek gonosz megátalkodottsága a megállapított rendet zavarárog ne hasson. — Az első években gyakran kénytelenek voltak több javíthatatlan elemet kizárni az intézetből. Ma már ez a legnagyobb ritkaságok közé tartozik. A csábító külbefolyásoknak mindjárt kezdetben eleje vétett az által, hogy a fegyver-

földmat, egész biztossággal konstatalhatjuk azon közvetlen hatást, melynek jellegét minden ez intézetből kikérült növendék magán hordja. Bristolban a növendékek későbbi magaviselete is figyelemmel kísérte; így pl. 1862-től 65-ig a statisztikai kimutatás szerint ez intézetből az életbe kilépett 70 leány közül csak egy került ismét fogságba, egy másikat elfogtak, de szabad lábra helyezték, négy erkölcselen életura tévelyedett, míg a többi 64 becsületesen keresi kenyérét, s nagyjából igen jó állásban van, többben már férjhez mentek, s az intézet elnökéhez irt leveleikben halásan gondolnak vissza az ott töltött időkre.

Ez szép, magasztos eredmény, s ha az ország többi javító háza is hasonló arányban emelték a közérkölcöséget, úgy teljes joggal és büszke önérettel mondhatta el miss Carpenter 1872-ben Angliában a börtönügyben tartott nemzetközi kongresszuson e szavakat: „Husz évvel ezelőtt még szervezett banda létezett fiatal tolvajokból, kik rendszeres tanítást kaptak a tolvajlásban, s tanulták a sajátosság tolvajnyelvet. Magam is ismertem egy asszonyt, ki azzal dicsekedett, hogy ötven fiút képzett furfangos tolvajj, saját leányaiban is tanulékony tanítványokra lelt. Nagyobb városainkban száma sem volt a hírhedt orgazdáknak, kik temérdek gyermeket csábítottak gonoszabbnál gonoszabb fogásokra. Ma e fiatal tolvajbanda irmagul sem létezik többé. Kezdetben gyakran volt oly gyermekekkel dolgunk az intézet falai között, kik hatszor, nyolcszor is be voltak már zárva. Ma ilyet az egész országban hiába keresnénk, sőt kétszeri elítéltetés is ritka, mint a fehér holló.“

Miss Carpenter ez örömdetes átalakulást koránsem tulajdonítja egyedül csak a javító házak nagy horderejű működésének, mert elismeri, hogy ez csak egy láncszem, de a legfontosabb a hasonló intézetek egész organizmusában, melyeknek életbe léptetésénél mindennél ott volt az ő százszor megáldott keze.

Jelen sorokat nem azért irtuk, hogy propagandát csináljunk nálunk is az angol javító házaknak, s azoknak utánzását sürgejük. Erre hálá égnék a mi társadalmi viszonyainknál fogva még égető szükség nincs. Azonban megdöbbenés-telennül igaz marad, hogy az állam és társadalom kötelessége nem az, hogy börtönbe zárjuk a fiatal bűnösöket, hanem hogy gondoskodjunk azon szerencsétlen teremtések neveltetéséről és megjavításáról, kiknek szülői vagy gyámjai nevelői kötelességüket elhanyagolták.

Ha egy pillantást vetünk azon eredményekre, melyeket a bristoli intézetben fonnálló rendszer

A SZENT SIR TEMPLOMÁNAK BELSEJE JERUZSÁLEMBEN.

czek levélileg is csak ritkán érintkezhetnek övéikkel. Az utcáira szolgáló egyetlen ablakot rács borítja, s a növendékek csakis tanítóik vagy előjárók kíséretében vagy engedéllyel mehetnek ki. Ily szigorú elzárás a családtól, rokonoktól, inhumanusnak látszhatik, azonban szükségességükre bizonyult azon ezer meg ezer tapasztalattól fogva, melyek szerint megtörtént, hogy lelkiismeretlen szülők és rokonok rábeszélése, hatása alatt a leányok újra meg újra botlottak, rosz utra tévelyedtek.

Ha egy pillantást vetünk azon eredményekre, melyeket a bristoli intézetben fonnálló rendszer

Jeruzsálem és a szent sir.

Van a föld felületén néhány hely, néhány város, mely csaknem önálló szellemiséggel látszik birni, s pusztá megléte által megmérhetlen befolyást gyakorol az emberi nem sorsára. Százerek vére ontásával pusztítottak el ismételve e helyek, s mégis, mintegy önérejük által s dacolva az emberi akaratral, újra meg újra felépültek. Ily város különösen három említendő: Jeruzsálem, Róma és Konstantinápoly. Mellőzük ez alkalommal az „örök“ Rómát, valamint a Bosphorus „viruló menyasszonyát“ (Anthusa), s fordítsuk egész figyelmeinket a „Sion leányára“, kinek szeméin egyenlő buzdossággal csügg három vallás gyermekeinek kegyelele.

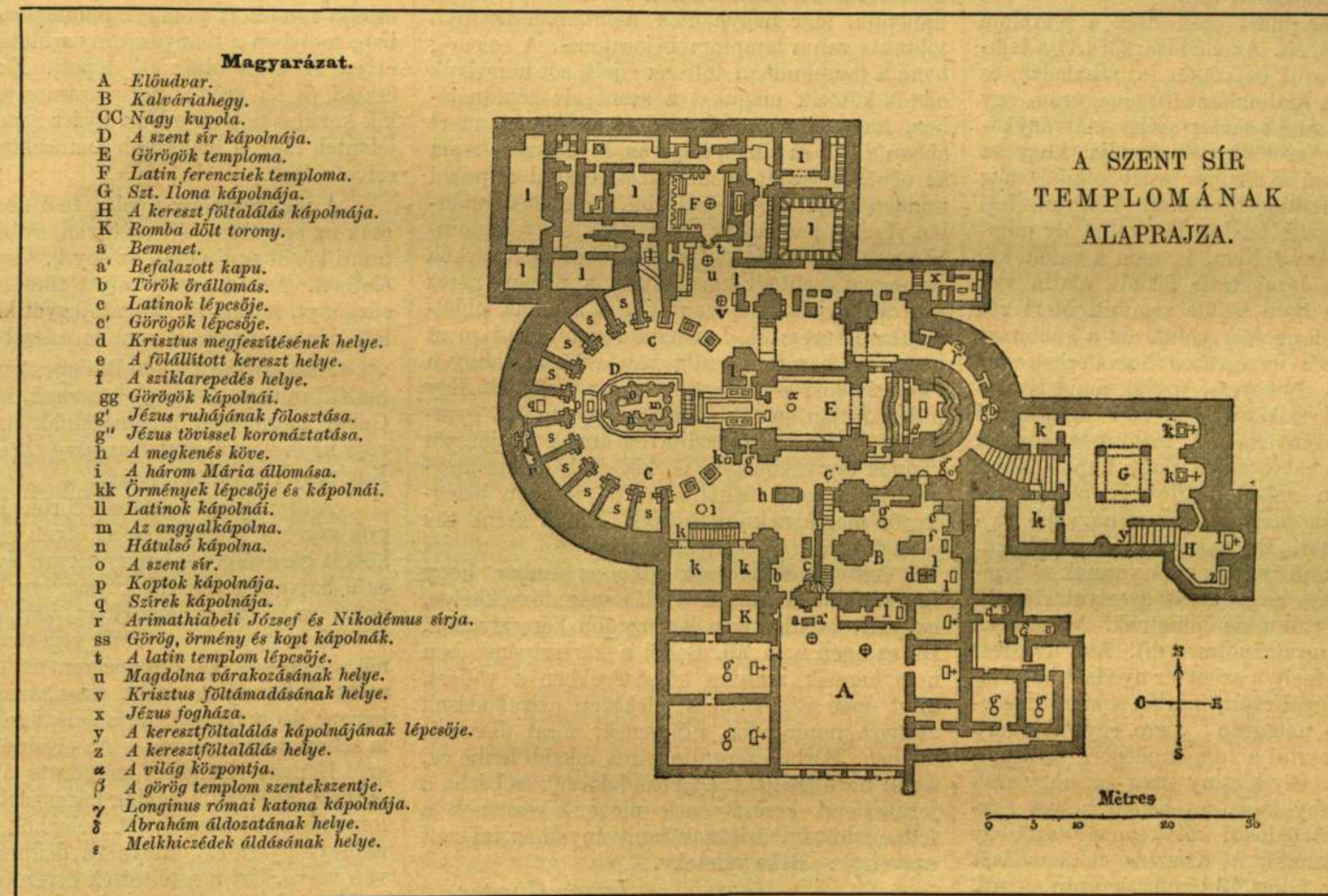
Jeruzsálemben nem ok nélkül mutatják a világ központját. Mosolyoghat azon a matematikus, hogy a földgömb felületének épen itt és nem bárhol másutt legyen a központja. Amde a történelemre nézve a föld nem gömb, hanem sík, és központja e síknak lesz az a hely, a hol a történelmet alkotó nagy eszmék legkönnyebben kifejlődnek, és a honnét sugaraikkal mindenható egyenlő fényt árasztanak. E tekintetben pedig nincs hely hasonlítható Jeruzsálemhez. A nagy

idejében az izraeliták a mai Jeruzsálem helyén már találtak várost, nevezetesen azt a Jebus városát, melytől a Jebuziták kanaánita kis törzse vette nevét. Már akkor fekvése előnyeivel fogva oly erősséget alkotott e város, hogy az ostromlásban járatlan puszták fia minden erőmegfeszítés dacára sem tudták meghódítani. Még a bírák idejében is „idegenek városának“ nevezetik Jeruzsálem. Csak a nagyratörő, hadjárás Dávid király tudta bevenni a Jebuziták hatalmas várát, és ezért van az, hogy később is annyira szeretik a zsidók a „Dávid városának“ nevezni Jeruzsálemet. Ez volt tehát az első elfoglalás, és ezután Jeruzsálem állandó fővárosa lesz előbb az egész zsidó birodalomnak, majd — Salamon halála után — a kettészakadt ország déli részének, vagyis a Jüda királyságának. De már itt új meg új foglalások ideje kezdődik. A Krisztus előtti 10-ik század közepétől egész a 7-ik század végéig egymásután az egyiptomiak, arabok, szírek, izraeliták (az északi ország lakói), majd ismét az egyiptomiak nyomulnak be a városba, kirabolják és részben el is pusztítják. Sokkal súlyosabb csapást mért a városra a babyloni Nabugodonozor király. Ez 586-ban hosszas ostrom után elfoglalja Jeruzsálemet, Salamon pompás templomát folygujtja s a lakosságot a babyloni fogságba

gyobb vérengzést követtek el benne a keresztetek, kik hosszú megszállás után az 1099-ik év július 15-én a városba nyomulván, zsidót és muzulmán egyaránt lemészároltak. Azonban nem is egészen egy századig maradt keresztény város Jeruzsálem. 1187-ben visszafoglalta azt Szaladin egyiptomi szultán, és ez időtől fogva, néhány év kivételével, véglegesen a mohamedánok birtokában maradt.

Jeruzsálemnek tehát az képezi legnagyobb sajtárságát, világtörténelmi jelentőségét, hogy három vallás hívőjének, zsidók, keresztények és muzulmánok volt egymásután birtokában, és hogy mind a három felekezet szent helynek tartja egyaránt.

Mert nem kell ám hinni, hogy a mohamedánokra nézve közömbös, hogy kinek birtokában van Jeruzsálem! Feltékenyül őrizk az e keresztényektől még ma is. Jeruzsálem feltüntetett képvonkón például mindjárt az előtérben, egy gyönyörű mecset, az úgynevezett Omár mecsete látható. A hagyomány szerint e mecset épen a Salamon templomának alapján áll, és ez minden bizonynyal ugy is van, a mint a hagyomány hirdeti. E mecsetet már most annyira tisztelik és féltik a mohamedánok, hogy még 20 év előtt halállal sújtották azt a keresztényt vagy zsidót, a

Magyarázat.

A Előudvar.
B Kalváriahegy.
C Nagy kupola.
D A szent sir kápolnája.
E Görögök temploma.
F Latin ferenczek temploma.
G Szt. Ilona kápolnája.
H A kereszt feltalálás kápolnája.
K Róma dőlt torony.
a Bemenet.
a' Befalazott kapu.
b Török bráttomás.
c Latinok lépcsője.
c' Görögök lépcsője.
d Krisztus megfeszítésének helye.
e A feltalált kereszt helye.
f A sziklarepedés helye.
gg Görögök kápolnája.
g' Jézus ruhájának filozatása.
h A megkenés köve.
i A három Mária állomása.
kk Örmények lépcsője és kápolnája.
ll Latinok kápolnája.
m Az anygakápolna.
n Hátulso kápolna.
o A szent sir.
p Koptok kápolnája.
q Szírek kápolnája.
r Arimathiaibeli József és Nikodémus sírja.
ss Görög, örmény és kopt kápolnák.
t A latin templom lépcsője.
u Magdolna sírköve kápolnája.
v Krisztus feltámadásának helye.
x Jézus fogháza.
y A keresztfeltalálás kápolnájának lépcsője.
z A keresztfeltalálás helye.
aa A világ központja.
β A görög templom szentekszentje.
γ Longinus római katona kápolnája.
δ Ábrahám áldozatának helye.
ε Melkicszék dőltőinek helye.

eszmék megfogamzására elzárkozottság, esend kívántatik: Jeruzsálem kopár sziklák közt fekszik, se folyó, se világot nem vonul mellette. A nagy eszmék hatása mindazonáltal a közlekedés könnyűségétől függ: Jeruzsálem három világrésznek képezi összekötő kapását, lévén csak hét mért földnyi távolságban az Egyiptomba vezető nagy országúttól, valamint a barátságos Földközi-tenger partjától.

Ime, kevés vonásban feltüntetve ama helyi okok, melyek e városnak világtörténelmi jelentőséget kölcsönöztek, s melyeknél fogva az oly csudálatos életerevő lón megáldva, hogy a sors minden csapásaival, az évezredek minden viharával dacolva és mind e mai napig fennmaradni tudott.

Pedig mily képtelen sokat kellett szenvednie e szerencsétlen városnak! Hiszen annyiszor lón elpusztitva, hogy falainak romhalmazai több mint 15 méter magasság g töltötték föl a körüléző völgyeket, és a Sion, a Mória hegye csaknem egy színvonalon állnak már a közbeneső, ázóltó elég mély Tyropoeon völgygyel.

Hogy a Melkicszék papi fejedeleme Sálam nevű városa együgyűen az mai Jeruzsálemmel, legalább is nagyon kétes, sőt valószínű, hogy Sálam város nem is létezett soha. Bizonyos ellenben már az, hogy az ígért földének elfoglalása

hurcozolja. A templom Esdrás és Nehémiás által újra felépített, Jeruzsálem a következő századokban még ötször foglaltatik el, falai két ízben földig lerontatnak, de mindannyiszor, utolsó alkalommal nagy Herodes által (37. Kr. e.) annál szilárdabban helyreállítottak.

Azonban nem sokáig, alig egy századig tart az új fény és dicsőség. Közleg a vész ideje, a midőn kő nem marad kövön, és a Herodes pompás temploma lángok martalékává lesz. A zsidók fölkelvén a római uralom ellen, Vespasianus, majd fia Titus a Krisztus utáni 70-ik évben seregikkel körülveszik Jeruzsálemet, melybe a páscha ünnep alkalmával közel 600,000 ember sereglett össze. Természetesen könnyű volt a rómaiaknak ily sokaságot kiéheztetni, s így a ieghősiesebb védelem után beveszik a várost, az ellenállókat lekoncolják, s tüzzel, vassal mindent elpusztítanak. De még itt sem volt teljesen megtörve a zsidók ereje. Hadrián császár 131-ben pogány templomot emelvény a Salamon temploma helyén, a lázadás újra kitör, és csak félmillió zsidó véreben lesz végképp elfojtva.

Nevezetesebb elfoglalása Jeruzsálemnek ezután csak 614-ben a perzsák, és 637-ben a mohamedán arabok által történt. Ez utóbbiak igen szeliden bántak a várossal, sőt a legnagyobb vallásos tisztelben tartják azt mind e napig. Annál na-

ki annak csak előudvarába is be merészelt lépni. Abban a babonás hitben éltek ugyanis, és élnek némileg ma is, hogy Isten az itt imádkozó kereszténynek minden kérelmét teljesíti, még ha azt kérnék is, hogy a szent város keresztény kézre kerüljön ismét. Különben is a legfurcsább képzetek vannak a mohamedánoknak a mecsetről. Így például a mecset közepén egy természetes szikla emelkedik ki a földből, a miért „szikla-templomnak“ is szokták nevezni e szentélyt. Szerintök e sziklára lett volna írva Isten kimondhatatlan nagy neve. Jézus el tudott jönni ide, a szentek-szentjébe, elolvasta a nevet és csudatévó erővel lett fölrüháza. Egy másik hitük az, hogy e szikla minden támasz nélkül a levegőben függ, és hogy ez képezi a pokol bejáratának zárkövét. Az utolsó napokban, úgy tartják, a mekkai kaába (a mohamedánok fő szentélye) magától eljövendő majd a Khubbet-esz-Szakhrához (szikla-templomhoz), és itt, a Mória hegyén fogja tartani Mohammed Jézussal együtt az utolsó ítéletet.

Látni való, hogy a mohamedánoknak nem kevésbé szent helyök Jeruzsálem, mint a keresztényeknek, látni való azon kiváló tisztelből is, melylyel a keresztények nagy szentélye, a „szent sir“ iránt viseltetnek. Már Jeruzsálem elfoglalója, Omár khalifa, imát mondott a szent sir templomának lépcsőjén, de be nem ment,

Egy határozat... 16 krajczár; többesről... 10 krajczár.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hatalomk számára hirdetőnyelket elfogad... Oppekli A. Wollzeile Nr. 22.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában... megjelenést és minden könyváránál kapható.

Falusi Könyvtár.

- Egy-egy kötet füzve 50 kr. 1. Magyar méhészkönyv... 2. Ügyes Mari... 3. Takarmány-növények ismertetése... 4. Kereskedelmi növények művelése... 5. Juhnevelés és gyapjúszerelés... 6. Gyakori és elméleti sertésnevelés... 7. Apró majorság... 8. A boglyár-gyümölcs tenyésztése... 9. A dísznövények... 10. A szarvasmarha-tenyésztés... 11. Eperfa- és selyemhernyó-tenyésztés... 12. Szarvasmarha haszonvétele... 13. A szőlőművelés kitéje... 14. Borászati vagyis pinczegazdálkodás... 15. Miként emelhetjük gazdaságunk... 16. Népszerű és a gazdaság... 17. A tengeri nyulak... 18. A lótenyésztés... 19. Állatorvosi jó tanácsok... 20. A földművelés... 21. Állatorvosi jó tanácsok... 22. A mező- és kertgazdaságra... 23. A gyümölcs-tenyésztés... 24. Állatorvosi jó tanácsok... 25. A gazda, kertész... 26. Gazdasági trágáysimo...

Mattoni király-késérővize

a bel- és külföldi legelső orvosi tekintélyektől megörögzött székrekedés, s minden ebből származó betegségek ellen, még hosszabb használatnál is minden káros utókövetkezmény nélkül, a legmelegebben ajánlatik.

Mattoni és Wille, cs. k. osztr. udv. szállítók, tulajdonosai az egyesült 6 budai király-késérőforrásnak: Doák-forrás, Hunyadi Mátyás forrás, Heinrich-forrás, Helyegard-forrás, Széchenyi-forrás, István-forrás.

Gyógy-utasítások és röpiratok ingyen: Budapest, Dorottya-utca 6.

Brásky Kálmán IV. múzeum-körút 24. Bre-alar Ferencz, IV. Márin Valeria-utca 1. Beck Mihály, IV. Sebestyén-utca, Diviacs János, VII. k-repest ut 17. Danczer József V. nagy-korona-utca... Raktárak Budapest: 4312

Bollinger Ferencz, mérnök Bécsben.

hordható jégpincék gyára, a hűtő-készülékeiket... Budapest, Dorottya-utca 6.

Meglepő jutányos, belső... 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50.

Magyar-nyelvű... 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50.

GUMMI... 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50.

Rechnung Lang... 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50.

Uj... 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50.

Rechnung Lang... 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50.

Uj... 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50.

Rechnung Lang... 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50.

Uj... 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50.

Rechnung Lang... 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50.

Uj... 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50.

Rechnung Lang... 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50.

Uj... 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50.

Rechnung Lang... 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50.

Biztos segély

köhögés, rekedtség, mell-, tüdő- és gyomor-bajok ellen.

Hoff János csász. kir. tanácsos urnak, a legtöbb európai uralkodó udvari szállítójának, a koronás arany érdemkereszt tulajdonosának, magas porosz és német rendjelek birtokosának, Bécs, Graton, Bräunerstrasse 8.

Mindenkinek hasznára közzetessek, hogy makacs katarhuss és köhögés, melyek ellen hiába alkalmaztam mindenféle szereket, a Hoff János-fele malátakészítmények használata által egészen megszűnt. Ennek-fogva ezen szereket mindenkinék, a ki hasonló betegségekben szenved, a legmelegebben ajánlhatom.

Budaest, 1878. april 6. Csikász János, m. k. honvédszázasos.

Az ön malátakészítménye, melyeket Kikindán át megkaptam, ném illék köhögésemel csodával határos hatásai voltak. (Uj rendelémek következnek.) Ruma, 1877. aug. 10. Tisztelett Gröger György, uradalmi állatorvos.

Czernowitzból. Csak a Hoff-féle malátakivonat használata által nyertem vissza testi erőmet, és ez által vesztettem el mell- és légzési bajaimat. Patak I., kir. tisztviselő.

Már huzamosabb idő óta szenvedtem rekedtségben és elnyúltságban, mignem az ön gyógyhatásos egészségügyi söréhez és malátacukorkáihoz nem folyamodtam; már néhány palack egészségügyi sör elhasználása és a malátacukrok élvezete után meglepő gyógyhatást értem el, még pedig annyira, hogy nyakbajommal és rekedtségemmel teljesen gyógyultam, a mely szeencsért itt legforróbb köszönetem nyilvánítom és egyuttal malátakészítményeit nevezett esetekben mindenkinék melegen ajánlom. 4434 Budapest, 1878. ján. 24. Keil Ferencz.

Elvitathatlan tény, miszerint az ön malátakészítménye új igen meglepő idegrendszerrel, valamint hoves gyomor-bajomra a legkedvezőbb eredményt hozta. Ezen rendkívüli erejű gyógyhatás arra kész, miszerint felkérjem a tekintetes urat, hogy nekem az idecsalt 30 forintért kitűnő malátakivonatsöréből 3 palackot, s erősítő malátá egészségügyi csokoládéjából 2 kilót küldeni sziveskedjék. Theresienfeld, a déli vaspálya mentén 1877. oktober 3. Wagner, alezredes.

Malátakivonat egészségügyi sör, palackja 60 kr.; láda és palackokkal: 6 palack 4 frt. — 11 palack 6 frt 60 kr. — 28 palack 16 frt. — 58 palack 32 frt. — 1/2 kilo malátá-csokoládé, I. 2 frt 40 kr. II. 1 frt 60 kr. III. 1 frt. (Nagyobb mennyiségnél engedelmény.) — Malátá-cukorkák: 1 zacskó 60 kr. (1/2 vagy 1/4 is.) — Gyermekápal-malátalait 1 frt. — Sűrített malátakivonat: 1 üvegcse 1 frt.; 60 kr. is. — Egy kész malátá-lühd 80 kr. — Malátá-kávé 50 és 30 kr.

Eladási helyiség (nagyban és kicsinyben): Hoff János fiókja: Budapest, kalap-utca 10. szám, továbbá Török József, gyógyszerésznél. Pozsonyban: Bauer János és társánál.

Az első, valódi gyógyhatásos, nyakból Hoff János-fele malátá-melleczukorkák két palckban vannak.

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám) megjelenést és minden könyváránál kapható:

Orvosi jegyzőkönyvek

boncz- és láttelek figyelemmel

a legújabb orvosrendőri és orvostörvényeszkői eljárásomdra.

Dr. RUND BERNÁT.

Ára füzve 50 kr.

FERENCZ JÖZSEF KESERŰVIZ-FORRÁS

A leghatasosabb valamennyi keserűviz között. Hatásában az által különbözik előnyösen a többi ismert keserűviztől, h gy kisebb adagokban hatása s használata nem okoz utóbat-jakat. Dr. Leidesdorf Miksa, tanár. Bécs 1877.

Különösen az által tűnik ki, h gy enyhen keserű, n-m kelemellen izt és hogy még hosszabb használat után sem zavarja meg az étvágyat és emésztést. Dr. Korányi Frigyes, tanár s kir. Budapest 1877.

Valamennyi budai keserűviz közt kelleme ize és jeles hatá a által tűnik ki: gyomor- és bélhuruttal, megörögzött székrekedés-nél, alhasi vérgangánál valamint vértőlalásoknál, aranyéred, étvágytalanságnál, Dr. Kis Sándor, a budai kórház igazgatója.

A hatás kivétel nélkül gyors, biztos és fájdalom nélkül Würzburger Dr. Báró Lichtenfels-Scanzoni, tanár s titkos orvos. Bécs 1877.

Készletben minden gyógyszerár és fűszerkereskedésben. Nyomatványok stb. ingyen, a szótiküldési igazgatóságánál Budapest. 4427/a Rendes adag: egy fél borospárral.

LIPIK

51° R. melegségi jód-forrás. Különleges hatással bír bujakerős, görvlyes, köszvényes, csúszos, húgyhólyag-, bór- és női betegségek esetében. Tisztelett Megrendelhető az „első bécsi varázskészülék-főrártat” által. Árjegyeket ingyen. 4441 Klingl M. és Társa Bécs, I., Körnerstrasse 48.

Lipik jódforrás... 4414 Fürdő-orvos: Dr. Kern Henrik.

Állatgyógy-készítmények

Kwizda Ferencz János, gyógyszerész, Korneuburgban, 6 cs. k. apostoli Felsője főudvarmesteri hivatala által állatgyógykésítmények szállítására néve cs. k. udv. szállítónak kinevezte.

A számos, a cs. k. szab. üdítő nevű sikeres alkalmazásáról szóló, iratok közül, közöljük a következőket:

Kwizda Ferencz János urnak, Korneuburgban. Ezennel bizonyítom, miszerint cs. k. szab. üdítő nevű évek során át a legjobb eredményvel alkalmazom. Szabály szerint a lovak lábait lovgatásuk után az üdítő nedvvel bedörzsöltem, vagy azaz megnedvesített köteleket rakatok fel; a mi tapasztalatom szerint az izmok hajlékonyságának megtartására, valamint a lábok pökösödése és feldagadása ellen, a legelőnyösebb hatással bír. Epyug külső sérülésekből származott daganatok és feldörzsölésekre is az üdítő nedvvel alkalmazott borogatások igen hasznosnak nyilvánultak. Augsburg, 1877. február 14. Báró Hartmann, a királyi nevet viselő 4. vasasnémet-czred kapitánya és szakaszfőnöke.

Kwizda Ferencz János urnak, Korneuburgban. Különös örömmel szolgál Órnelt tudathatni, miszerint a kladrubi es. kir. udvari ménes és az Alpine Stud Farm jelentése szerint készítményei (cs. k. szab. üdítő nedv) e helyeken jeleseknek bizonyultak. Bécs. Cavaliero P.

Kwizda Ferencz János urnak, Korneuburgban. Junius 3-án már tudósítam önt a rendkívül kedvező eredményről, melyet gróf Damas az ön cs. k. szab. üdítő nedvvel elért, s legutóbbi találkozásunk alkalmával is a gróf ur bizonyította a további sikert. Pényaszen bobizonyult a cs. k. szab. üdítő nedv jellesege a chartrousi herceg loállományánál, hol a számos dísz- és vadász-lo a cs. k. szab. üdítő nedv alkalmazása óta kitűnő állapotban léteznek, s dacára a jelentékeny fáradságoknak esz és izombajok ott nem fordulnak többé elő. Páris, 1877. szept. 4. Gróf Montigny, a lovassági intézet nyug. főnöke.

Kwizda Ferencz János urnak, Korneuburgban. Kwizda gyógykésítményei valódi minőségben kaphatók Budapestben a balparton: Török József gyógyszer-, király-utca 7. sz.; Thallmayer és Seitz; Halbauer testvérek; Stern és Schmidt; Eder és Neruda; Koehmeister Fr.; Topics J.; Hoffmann J.; Kania és Maklár; Steden J., Glasz J., szűgyártó, koronaherceg-utca 7. sz. — Jobbparton; az udv. gyógyszerárban az „angyal”-nál. Magyarországi majd minden városa, és mezővárosában van rakhelyi, mi koronkint a legolvasottabb lapokban köztdomásra hozatik.

ÓVÁS! A családás elkerülése végett felkértem mindenki, miszerint Kwizda F. J. üdítő nedvét, mely egyedül tündérettel ki cs. k. kiz. szabadalommal, össze ne téveszkedje más, hasonlóan nevezett készítményekkel. Ki védjégyem hamisítottját olyképp juttatja tudomásomra, hogy azt törvényes büntetés alá vonhatom, 500 frtig terjedő jutalmat nyer tőlem.

ASUTKISAJÁTÍTÁSI KÉZIKÖNYV

Irta Csuka Sándor. Törképpel — Ára füzve 1 forint 6 k.

Ujonnán javított! Telephon

saját találmányban. (Képességkért jótállás vállaltatik.) Ezen eszköz által egymástól egész 1500 méter távolságban lévő egyének tisztán és világosan beszélhetnek egymással és megérthetik egymást, Darabonkint frt 1.50. Amerikai terem-telephonok! melyek különlegesen, sajátos képességökönél fogva, családok és társaskörök számára rendkívüli mulatságot nyújtanak, 50 kr. (Jelmét eladóknak a gyári árak.) Szállítási készpénz vagy utánvélettel. Megrendelhető az „első bécsi varázskészülék-főrártat” által. Árjegyeket ingyen. 4441 Klingl M. és Társa Bécs, I., Körnerstrasse 48.

Francia hajfestő-szer. (Chromatique Parisien.)

Ezen, Párisban és Franciaország egyéb városában több év óta a legjobb sikerrel alkalmazott hajfestő-szer, mely minden eddig e célra használt porokat, kenőcsöket és folyadékokat kényes és biztos alkalmazása által, valamint gyors s meglepő eredményével — mely 10—15 perc alatt bekövetkezik — messze fölülmúlja; mindenki által könnyűséggel és az egészségre káros hatás nélkül használható, melyet el a haj feketé, barna, vagy szőke szíre tetszés szerint festhetnek. — Ara egy doboznak használati utasítást együtt tartalmaz. Budapestben a magyarországi fővárosban TÖRÖK JÖZSEF gyógyszerárban, király utca 7-ik szám alatt. 4373

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben (egyetem-utca 4-ik szám) megjelenést és minden könyváránál kapható:

OLCSÓ KÖNYVTÁR.

Az „OLCSÓ KÖNYVTÁR” célja minél olcsóbb áron juttatni a magyar közönség birtokába a hazai és külföldi jeles írók kisebb műveit. E könyvtár leginkább a kisebb regények és époszok, beszédek és költői előadások, költemények és színművek tárgya, de nincsenek kizárva belőle az irodalom más ágai is, kivált oly történelmi, kiesel munkák, melyek tartalmuknál fogva és forrászűrésükre nézve bizonyos osztaílyt vagy kort tart szemé előtt, hanem az egész művelt közönség s nem annyira kevés becsü udjansággal kíván kedveskedni, mint inkább elismert becsü művekkel. A hazai és külföldi remekírók által legkitűnőbb műveket közöljük a főlevezetjük egyerszind némele jeles írók oly műveit és fordítványait, a melyek még nem voltak összegyűjtve, vagy önálló kiadásban nem jelentek meg s így a közönségre nézve mintegy elveszetteknek tekinthetők. De adunk néha új műveket is, s a szakértő szerkesztőség a megválogatásban a jó ízelést mellettkül figyelemmel lesz a magyar közönség szükségére is, hogy könyvtárunk ne csak olcsóságánál, hanem tartalmánál fogva is magyar családai könyvtár s emelkedhessek.

Minden füzet önálló könyv, külön is megszereshető. Épen azért nem nyitunk rá előzetesen, hogy mindenki át a füzet vehesse meg, a melyre szüksége van. Az évenként megjelenő füzetek száma nincs meghatározva, sem időköz köte. A körülmeleg szerint adunk évenként 20—30 füzetet, s ha a vállalat a közönség részvétélvel találkozik, ennél többet is.

Az olcsó könyvtár eddig megjelent füzetei.

- 1. Dorottya, vagyis a dámák diadama a farsangon. Furca vitézi verszet IV. könyvben. Irta Csokonai Vitéz Mihály. Füzve 20 kr. 2. Breot Harbte kaliforniai beszély. Ang. ford. Belényesi G. Füzve 40 kr. 3. Károly Ferencz, Beszély. Füzve 20 kr. 4. Macaulay II. Irta Macaulay T. B. Angolból ford. B. P. Füzve 20 kr. 5. Korányi Frigyes esszéi költeményei. Füzve 60 kr. 6. Sandeau. Morsambregy kastély. Füzve 20 kr. 7. Fanni hagyományai. Beszély, irta Kármán József. Füzve 20 kr. 8. Solihub gróf. Előkelő világ. Orosz beszély. Füzve 30 kr. 9. Szilgiet Ede. Lilliomf. Eredeti vigjáték, népdalokkal, zenével, három felvonásban. Füzve 20 kr. 10. Diekens Károly. Karácsoni ének prózában, levén voltaképp egy karácsoni kisértes beszély. Angolból fordította Belényesi Gábor. Füzve 30 kr. 11. Beszélyek az orosz élethől. Gogol Miklós után. Füzve 20 kr. 12. Chateaubriand. Atala. Franciaából ford. Csiky K. Füzve 20 kr. 13. Tennyson Alfréd. Király-ülylek. I. Helén. — II. Genevra. Angolból fordította Szász Károly. Füzve 20 kr. 14. Macaulay T. B. Lord Bacon. Angolból ford. B. P. Füzve 20 kr. 15. Komény Zsigmond. Szerelm és kisétség. Beszély Füzve 30 kr. 16. Hugo Victor. Hernani. Szomorujáték öt felv. Ford. Szász K. Füzve 30 kr. 17. Károly Ferencz szónoki művei. Füzve 60 kr. 18. Jósika Miklós. Egy igaz ember. Beszély. Füzve 20 kr. 19. Coscencie H. A szegény nemes. Fiamand beszély Franciaából fordította Greguss Ágost. Füzve 40 kr. 20. Pope S. A műbírálatról. Tanköltemény. Ang. ford. Lukács M. Füzve 20 kr. 21. Pálfi Albert. Egy kastély az erdőben. Beszély. Füzve 20 kr. 22. Boissier Gaston. Virgill. Franciaából fordította Végth Arthur. Füzve 30 kr. 23. Solihub gr. A gyűlölet. Beszély. Oroszból ford. Brassay S. 20 kr. 24. Macaulay T. B. Milton. Angolból fordította B. P. Füzve 20 kr. 25. Goethe. Iphigenia Taurisban. Dráma 5 felv. Ford. Kiss János. Füzve 20 kr. 26. Beaumarchais. Figaro hássága, vagy egy napi bolondság. Vigjáték 5 felvonásban. Fordította Paulay Ede. Füzve 50 kr. 27. Gyulai Pál. A vén szűzes. Beszély. Füzve 20 kr. 28. Stifter Adalbert. Brigitta. Beszély. Németből ford. B. J. Füzve 20 kr. 29. Gauthier Theophile. A lélekesere. Regény. Franciaából fordította Székula Gyula. Füzve 30 kr. 30. Macaulay T. B. Byron. Angolból fordította B. P. Füzve 20 kr. 31. Ferrold Douglas. Szák Mór. Beszély. Magyarit. Belényesi G. Füzve 30 kr. 32. Eynaud Alb. Ferizade dala. Beszély. Francez. ford. Huszár I. Füzve 20 kr. 33. Cuceror népies költeményei. Füzve 20 kr. 34. Francosot H. E. Schäffer Magdaléna. Beszély. Angolból fordította Csikóssy József. Füzve 40 kr. 35. Sayons Ednard. A mongolok betérése Magyarországra 1241—1242. Franciaából fordította Tökös István. Füzve 20 kr. 36. Zichy Antal előbeszély. Füzve 20 kr. 37. Horatius. A költszetről. Fordította Cuceror G. Füzve 20 kr. 38. Flegler. A magyar történetírás történelme. — Sayons Ed. A magyar történelm kútfőirásai. Füzve 60 kr. 39. Sand György. Az ördög-mosár. Beszély. Füzve 30 kr. 40. Lessing G. E. Laokoon. Fordította Braun Zsigmond. Füzve 50 kr. 41. Kovács Pál. Farsangi kalandok. Beszély. Füzve 20 kr. 42. Csokonai Vitéz Mih. Lilla. Erékény dalok III. könyvben. (1793—1802). Füzve 30 kr. 43. Mörimée Prosper. Carmen. Beszély. Franciaából ford. B. P. Füzve 20 kr. 44. Nagy Ignéz. Tisztújítás. Vigjáték négy felvonásban, 1842-ben akadémiai pályadíjt nyert mül. Füzve 40 kr. 45. Murray E. C. Grenville. A francia polttikai életből. Rajzok. Angolból ford. Belényesi G. és Huszár I. Füzve 60 kr. 46. Fraknói Vilmos. II. Lajos es udvara. Történelmi rajz. Füzve 20 kr. 47. Sand György. Leoni Leo. Beszély. Franciaából ford. Visi Imre Füzve 50 kr. 48. Michelet Gyula. Lengyel-és Oroszország. Kosciusko legendája. Franciaából ford. De Gerardo Antonia. Füzve 30 kr. 49. Flegler Sándor. Károly Ferencz. Németből fordította ifj. Szinyey József. Füzve 20 kr.

